

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL «Naš tisk» — Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna «Slov. poročevalca» — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-528 — Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-526 — Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896 — za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 601-163 — Poštni predal 29 — Tekoči račun Narodne banke 601-163 — Mesečna naročnina 200 din

PRVA IZDAJA Poročevalac

IZJAVA IO SOCIALISTIČNE FRONTE SLOVENCEV V ITALIJI

Pravice Slovencev v Trstu naj se razširijo tudi na Benečijo in Goriško

Trst, 9. oktobra (Tanjug). — Izvršni odbor Socialistične fronte Slovencev v Italiji je objavil izjavo ob sklenitvi londonskega sporazuma o tržaškem vprašanju, v kateri izraža željo, da bi ta sporazum zboljšal položaj Slovencev in vsega demokratičnega prebivalstva bivše cone A ter pripomogel k boljšim zvezam in ustvarjalnemu sodelovanju

med Jugoslavijo in Italijo. Izvršni odbor hkrati želi in pričakuje, da bodo pravice, priznane Slovencev v Trstu s posebnim statutom, razširjene tudi na Slovence v Goriški in Beneški Sloveniji. Tako bo rimska vlada najbolje dokazala svojo dobronamernost, je rečeno v izjavi. Izjava je bila objavljena po posebni seji izvršnega odbora Socialistične fronte Slovencev v Italiji, na kateri so govorili o novem položaju Slovencev v Italiji. Izvršni odbor poudarja, da mora organizacija naprednih Slovencev v Trstu še bolj poglobiti svoje delovanje za vzgojo ljudi v duhu socialistične borbe.

Brzojavke predsedniku republike ob podpisu tržaškega sporazuma

Beograd, 9. oktobra. (Tanjug) Predsednik republike Josip Broz Tito se vedno prejema brzojavke ob podpisu sporazuma o Trstu. Prebivalci krajev, ki so s tem sporazumom priključeni naši državi, izražajo veselje, ker so tudi pravno postali državljani Jugoslavije.

Ljudstvo Materaščine, okraj Umag, se zanačuje predsedniku republike, ker bo priključeno matični Jugoslaviji in sporoča: »Vedel smo, da nas ne boste zapustili, zato smo srečni in zadovoljni, ker smo se združili z našimi brati, ki so se s tujci z nami borili za osvoboditev Istre.«

Mestni ljudski odbor občine Umag je imel slavnostno sejo. »Bili smo in ostanemo pod Tvojim vodstvom in vodstvom Komunistične partije, ki je vodilna« sporočilo odborniki s te seje maršala Titu. »Delimo usodo naroda, kateremu smo vedno pripadali in ki nas končno za vedno sprejema v svoje naročje.«

Brzojavke predsedniku Titu so poslali tudi odborniki ljudskega odbora občine Momjan, okrajni odbor šahovske zveze Koper-Portorož, prebivalci Lovrečič, Petrovčije in Savudrije.

Trgovinske zveze s Švedsko

Beograd, 9. okt. (Tanjug) V Beogradu se bodo 15. oktobra zbrali direktorji vseh združenih podjetij v državi in se pogovorili o izvozu kmetijskih pridelkov v skandinavskih državah, zlasti na Švedsko. Zadržana podjetja Jugoslavije naj bi ustanovila skupno trgovinsko predstavništvo za skandinavske države, ki bodo imele trgovinske kupčije. Drugi dan, 14. oktobra se bodo ravnatelji združenih podjetij sestali z združno delegacijo Švedske, ki se bo kot gost Zadržane zveze Ju-

Gopilce pretala tekoči aluminij na prvi poskusni elektrolizi v Kidričevem

Prvi italijanski oddelki pridejo v Trst 26. oktobra

Slovenski krogi v Trstu menijo, da imenovanje dr. Palamare ni »najbolj posrečeno«

Trst, 9. okt. Prvi oddelki bersaljerov in karabinierjev bataljona »Gorica« bodo prišli v Trst 26. oktobra — piše današnji popoldanski tisk. Nato bodo od 26. do 30. oktobra prihajali motorizirani oddelki divizije »Trieste«, ki je sedaj v Bologni.

Zvedelo se je, da so prišle danes popoldne v Trst skupine oficirjev italijanske policije z nalogo, da prevzamejo skrb za javni red. Da bi pomirili zaskrbljene Tržačane, piše današnji tisk, da se bo italijanska vlada pozanimala za gospodarske probleme Trsta in bo takoj začela reševati vprašanje svobodnega preostanka. V ta namen je že razpisala vabila zainteresiranim državam.

V Gorici je imel novoimenovani komisar za bivšo cono »A« g. Palamara več sestankov z različnimi predstavniki tržaškega političnega in gospodarskega življenja, s katerimi je proučeval številna upravná in gospodarska vprašanja. Jutri dopoldne pa bo imel v Gorici kratko tiskovno konferenco.

V slovenskih krogih v Trstu v zvezi z imenovanjem dr. Palamare, o katerem piše italijanski tisk, da dobro pozna narodnostne razmere na vzhodni meji, prevla-

Izjava, dana ob podpisu tržaškega sporazuma, izraža željo, da bi pripomogel k boljšim zvezam med Jugoslavijo in Italijo — Odgovorni italijanski krogi so zelo ugodno sprejeli izjavi predsednika Tita in dr. Beblerja o sodelovanju

pa morda tudi obrambnega značaja med Italijo in Jugoslavijo. Po mnenju teh krogov je spomenica o sporazumu v Londonu avtomatično odstranila vse pridržke italijanske vlade glede gospodarskega, političnega in vojaškega sodelovanja z Jugoslavijo, zato bo mogoče smotno, ki so se zdeli pred nekaj meseci nedosegljivi, danes vnovič vzeti v pretres v realističnem duhu in v okviru skupnih koristi obeh držav.

V odgovornih italijanskih krogih poudarjajo, da bo mogoče sedaj, ko je rešeno vprašanje Trsta, z zaupanjem gledati na jugoslovansko-italijanske zveze v prihodnosti, da se odpira novo obdobje v razmerju obeh držav, v katerem bo mogoče v obojestransko zadovoljstvo in medsebojno korist rešiti vsa nereseana okoliščina in v skupno korist.

Sporazum o zboljšanju gospodarskih odnosov med obema conama bo podlaga za širše dogovore gospodarskega, pozneje

pa morda tudi obrambnega značaja med Italijo in Jugoslavijo. Po mnenju teh krogov je spomenica o sporazumu v Londonu avtomatično odstranila vse pridržke italijanske vlade glede gospodarskega, političnega in vojaškega sodelovanja z Jugoslavijo, zato bo mogoče smotno, ki so se zdeli pred nekaj meseci nedosegljivi, danes vnovič vzeti v pretres v realističnem duhu in v okviru skupnih koristi obeh držav.

V odgovornih italijanskih krogih poudarjajo, da bo mogoče sedaj, ko je rešeno vprašanje Trsta, z zaupanjem gledati na jugoslovansko-italijanske zveze v prihodnosti, da se odpira novo obdobje v razmerju obeh držav, v katerem bo mogoče v obojestransko zadovoljstvo in medsebojno korist rešiti vsa nereseana okoliščina in v skupno korist.

DIPLOMATSKA KRONIKA

Atene, 9. okt. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Radoš Jovanovič je obiskal danes dopoldne grškega ministra za zunanje zadeve Stefanopulosa in se z njim dlje časa pogovarjal. Pri tem je grški minister izrazil hvaležnost za stalno jugoslovansko delegacijo v Združenih narodih v ciprskem vprašanju. Govorila sta tudi o letošnjem zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov ter o položaju v Evropi.

London, 9. okt. (Tanjug) Delegacija jugoslovanske vojne mornarice, ki jo vodi viceadmiral Mate Jerkovič, je danes odpotovala z letalom iz Londona v Jugoslavijo. V Veliki Britaniji se je mudila 12 dni in bila na obisku pri britanski vojni mornarici. Delegacija je obiskala več ustanov in enot britanske vojne mornarice v Londonu in drugih krajih.

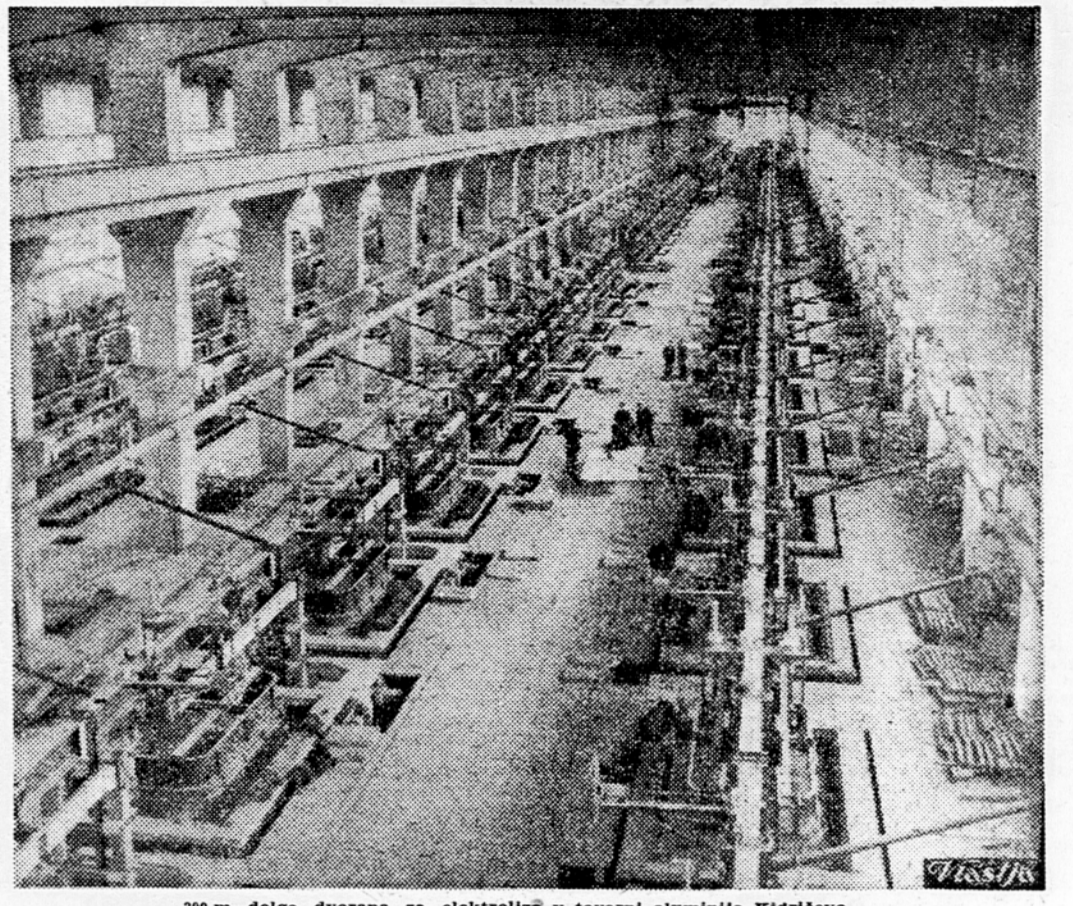
Peti osiješki sejem odprt

Osije, 9. okt. (Tanjug) Podpredsednik izvršnega sveta LR Hrvatske Božidar Maslar je danes odprl V. osiješki sejem. Slovesne otvoritve so se udeležili tudi predstavniki izvršnega sveta LR Hrvatske Ivan Krajačić, člani sveta Franjo Gaži, Marijan Cetinič in drugi. Na letošnjem osiješkem sejmu razstavlja nekaj tisoč vrst izdelkov nad 300 razstavljalcev iz vseh krajev naše države. Skoraj tretjino sejmske površine, in to v obsegu 6.000 kv. metrov, zavzemajo kmetijski stroji in orodja. Razstavljalci najboljših kmetijskih proizvodov in najboljše živine bodo prejeli denarne nagrade v skupnem znesku 6 milijonov dinarjev.

Gospodarski krogi Jugoslavije v ekonomskih odnosih z Italijo

Beograd, 9. oktobra (Tanjug). Sredi decembra bo potekel sporazum o trgovini in gospodarskem sodelovanju, sklenjen med Jugoslavijo in Italijo že leta 1947, ki je bil z notama obeh vald takrat podaljšan. V krogih jugoslovanskih gospodarstvenikov poudarjajo nove možnosti za razširjenje trgovine med Jugoslavijo in Italijo na način, ki bi bil še bolj koristen za gospodarstvo obeh držav.

V jugoslovanski trgovinski izmenjavi je Italija zelo pomemben partner. Bližina, izpolnjujejoče se potrebe trga in ugodne prometne razmere so zelo važne okoliščine za plodno gospodarsko sodelovanje. Na jugoslovanskih trgih nabavlja Italija predmet za svojo industrijo in prehrano. V zadnjih letih je odpadel največji odstotek italijanskega uvoza iz Jugoslavije na proizvode lesne industrije (40 do 60 odstotkov). Živa živina kot tradicionalni jugoslovanski predmet je predstavljala leta 1952 približno 35 odstotkov vrednosti vsega našega izvoza v Italijo. Na skupni vrednosti našega izvoza je bila udeležena Italija v dobi od leta 1948 do 1953 z 8 do 13 odstotki, njena udeležba na skupni vrednosti našega uvoza pa se je gibala med 7 in 11 odstotki. V letu 1952 je zavzela Italija tretje mesto v tem izvozu, a četrto v uvozu. Nem-

300 m dolga dvorana za elektrolizo v tovarni aluminija Kidričevo

V Kidričevem so odlični PRVI ALUMINIJI

Maribor, 9. okt. Delovni kolektiv tovarne glinice in aluminija v Kidričevem in v njim vsi delovni ljudje Jugoslavije so dočkali danes pomemben dogodek. Po desetdnevnem poskusnem obratovanju obrata elektrolize so dopoldne odšli prve tone aluminija.

V 500 m dolgi hali elektrolize se je okrog ene izmed 20 priključnih peči zbrala večja skupina ljudi, da prisostvujejo rojstvu prvega aluminija. Kontrolna žarnica na anodni kontakt je svetilo zagorela in kmalu nato ugasnila — znak, da se je v peči nabralo dovolj aluminijeve vsedine. Kmalu za tem, okoli 11. ure, sta mlada delavca pri peči — Sveneš in Sterman — razkrila odprtino nizko pri tleh in z velikima zajemalkama zajela iz zarežega dna srebrnobarvni tekoči aluminij. Napolnila sta 600-kilogramski lonec, ki ga je žerjav prepeljal v livarno in v kalupe na transportnem traku so začeli odlivati prve bloke aluminija, težke po 18 kg.

Prvega je krstil inženir, zastopnik tvrdke, ki je vodila montažna dela in nadzorovala poskusno obratovanje, za »blok št. 1«. Še nekaj dni bodo tuji strokovnjaki potrebni, potem pa bodo vodili proizvodnjo domači kadri. Poskusno obratovanje in prvi končni izdelki elektrolize so nedvomno neizpodbitno dokaz, da so padle v vodo prerokave vse tistih, ki so zatrjevali,

da tovarna v Kidričevem ne bo obratovala. Zato pomeni današnji dan veliko gospodarsko in politično zmago.

V Kidričevem so ta dogodek proslavili s skromno interno proslavo in s slavnostno sejo upravnega odbora. Ob tej priložnosti je direktor tovarne Stane Bizjak spregovoril o težkih pogojih, v katerih se je gradila tovarna do leta 1952, ko je končno premagala posledice in-formbirojske bloкаде. Od tedaj dalje je gradnja tovarne hitro napredovala in danes je tovarna dala prve tone svojega končnega izdelka. Skupno s tovarno pa so rasli tudi člani delovnega kolektiva, rasli sta njihova strokovna usposobljenost in delavska zavest. Zato ni slučajno, da sta danes na čelu delavskega upravljanja najstarejša delavca Marijan Berlič, predsednik upr. odbora, in Stane Cerne, predsednik delavskega sveta. Ob koncu svojega govora je direktor dejal, da so člani kolektiva s pridom osvajali izkušnje tujih strokovnjakov in naglo dojemala načela proizvodnje. Prav kmalu bodo lahko vodili proizvodnjo brez tuje pomoči.

Ob tej priložnosti je upravni odbor sklenil, da bo slovesna otvoritev tovarne glinice in aluminija v Kidričevem 20. novembra, ko upajo, da se bo odzvala vabilu tudi tovariš Tito. Sklenili so tudi, da podarijo 500 tisoč din iz sklada za prosto raz-

polaganje v namene Tedna matere in otroka. Prve tone aluminija so danes v Kidričevem že prelihi v bloke, na katere težko čaka naša težka industrija in industrija za široko potrošnjo. Direktor tovarne Impol, ki je tudi prisostvoval današnjemu slavlju, si je že zagotovil prve pošiljke. Impol in Ražine bosta glavna odjemalca. Seveda je proizvodnja tovarne v Kidričevem najtesneje povezana z dobavo električne energije. Pri sedajni proizvodnji porabi elektroliza za 20 peči dnevno 5 do 6 megavat amperov električne energije. Že naslednji teden bo začela postopoma obratovati nadaljnji deset peči in nato še deset, tako da bo obratovalo v elektrolizi ob slavnostni otvoritvi že 40 peči. Za to proizvodnjo, ki bo dajala 12 ton aluminija dnevno, bo dnevno potrebnih 12 megavat amperov električne energije. S to energijo bo mogoče pripraviti tudi vse potrebno, da bi spomladini obratovalo že 80 peči. Od dograditve elektrarne v Vuhrednu in termoelektrarne v Sočanju pa je odvisno, kdaj bo lahko šel v pogon ves prvi obrat elektrolize, ki ima 145 peči. Tedaj bo dajala Kidričevo našemu gospodarstvu 15.000 ton aluminija letno.

Vse ogromne potrebe za električno energijo se nanašajo le na elektrolizo. Za glinico, ki je samostojna tovarna v kombinatu, imajo lastno kaloriferno centralo. Proizvodnja glinice teče že od meseca junija in imajo že več tisoč ton zalog, kajti proizvodnja je preračunava za potrebe dveh obratov elektrolize, od katerih je drugi še v izgradnji. Zato se tovarna v Kidričevem že pogaja za izvoz tega produkta in ima najboljšo izgled, da ga bo kmalu prodala v tujino.

Tako bo poleg dragocenega aluminija tudi glinica dala svoj delež k amortizaciji precejšnjih sredstev, ki so jih naši delovni ljudje vložili v objekte kombinata tovarne glinice in aluminija. Vrednost vloženih investicij znaša doslej 19 milijard dinarjev, za dokončno dograditev pa bi bilo potrebnih še 7 milijard. J. P.

Zagreb bo dobil novo reprezentativno poslopje MLO

Zagreb, 9. okt. Na seji ljudskega odbora mesta Zagreba je bilo sprejetih več važnih sklepov. Med drugim je odobrena tudi gradnja velike reprezentativne zgradbe mesnega ljudskega odbora v Beograjski ulici, ki bo zgrajena v nekaj letih. Sprejeti so bili tudi važni sklepi za razvoj obrtnišva in določeni delegati za stalno konferenco mest v Skoplju. M. B.

PREME Vremenska napoved za nedeljo: Pretežno lepo vreme z delno oblačnostjo. Temperatura po noči med -2 in +4, podnevi med 7 in 12, na Primorskem med 8 in 14 stopin C. Veter zmeren severovzhodnik, na Korusu zmeren.

OB ROBU dogodkov

Prava mednarodna pomoč

Jugoslovanska delegacija pri Organizaciji združenih narodov se že od 6. zasedanja Generalne skupščine OZN odločno zavzema za ustanovitev posebnega sklada Združenih narodov za podporanje gospodarsko zaostalih držav. Debatte o tem problemu niso bile samo izraz razdelitve v Združenih narodih članjenih držav na dva tabora pomoči potrebnih in pričakujočih ter tistih, od katerih se pričakuje večji ali manjši delež potrebne pomoči, temveč tudi na tabore, ki so nastali zaradi različnega pojmovanja mednarodnega podpiranja. Tako je n. pr. delegacija ZDA nasprotovala ustanovitvi posebnega mednarodnega sklada, češ da se podpora lahko dobi tudi po pogodbah med posameznimi državami.

Na sedanjem zasedanju je jugoslovanski delegat dr. Jože Brilej točno razložil bistvo prave in učinkovite mednarodne pomoči. Posebni sklad Združenih narodov za podpiranje zaostalih in nerazvitih držav se ne sme ravnati po načelu večje ali manjše humanitarne ali naklonjenosti do posameznih držav, ki prosijo za pomoč, temveč po načelu upoštevanja splošnega svetovnega gospodarskega napredka, kajti vse, kar bo doseženo v doslej zaostalih in nerazvitih državah, bo važen prispevek za okrepitev svetovne gospodarske stabilnosti.

Jugoslovanski delegat pa je govoril tudi o načelih in smernicah po katerih bi bila zadržana dobra uporaba dodeljene pomoči. Države, ki bi bile deležne podpore, ne bi smele z naklonjeno podporo financirati takih projektov, ki ne bi bili že prej dobro pripravljene in katerih izvršitev ne bi bila pod nadzorstvom gospodarskega odbora Združenih narodov. Zato bi morale države, ki prosijo za podporo, predložiti vodstvo posebnega sklada pri gospodarskem odboru Združenih narodov točne podatke o vseh svojih načrtih, ki jih želijo uresničiti s pomočjo mednarodne podpore.

Med nadaljevanjem debate, so potrdili predloge in zahteve jugoslovanskega delegata še delegati nekaterih drugih držav, vidi pa se, da bo diskusija o podpiranju nerazvitih držav najvažnejša med vsemi točkami, ki jih je ekonomsko-socialni odbor pripravil za zasedanja Generalne skupščine OZN.

Kako potrebna je bila definicija mednarodne pomoči gospodarsko zaostalih državam, ki jo je razložil jugoslovanski delegat, so potrdile navedbe švedske delegata, ki je opisal situacijo v Latinski Ameriki, kjer je bilo po letu 1945 investiranega manj tujega kapitala, kot pa je znašal dobiček, ki so ga imele razne tuje kapitalistične družbe v teh državah. Za primer je navedel družbo za izkoriščanje bakrenih rud Connecticut Copper Company, ki je investirala do leta 1952 100 milijonov dolarjev, dobička pa je imela nad 400 milijonov dolarjev. To je samo eden od primerov, ki dokazuje, da investicije zasebnega kapitala ne morejo pomagati gospodarsko nerazvitim državam, še manj pa seveda prispevati nekaj za rešitev problema splošne svetovne gospodarske stabilnosti.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Vprašanje beguncev naj ostane v okviru OZN

Zadnji dan razprave v socialnem odboru generalne skupščine je govoril jugoslovanski delegat dr. Franc Kos — Jugoslavija je proti zadnjemu predlogu visokega komisarja

New York, 9. okt. (Tanjug) — V socialnem odboru se je večera neliha splošna debata o poročilu visokega komisarja za begunce. Zadnji dan debate je govoril tudi jugoslovanski zastopnik pooblašteni minister dr. Franc Kos.

Pred odborom sta sedaj dve resoluciji, o katerih bodo sklepali v podrobnosti. Prva resolucija, ki jo podpira samo Švedska, in resolucija, ki v celoti osvaja predlog visokega komisarja za begunce, da bi problem beguncev rešili v petih letih. Za izvedbo tega načrta je visoki komisar zahteval kredit

Denver, 9. okt. (AFP) Mreža ameriških radijskih postaj in televizije je sinoči pretrgala oddajo predvolilnega govora predsednika ZDA Dwighta Eisenhowerja, ko bi imel prebrati samo še 3 stavke. Navodilni Columbia Broadcasting System je pojasnil postulat, da je bil čas, dodeljen republikanski stranki za govor, izrpan.

New Delhi, 9. okt. (Tanjug) Po indijskih poročilih bo resor ministrstva za zunanje zadeve Pakistana prevzel predsednik Mohamed Ali. Dosedanji minister za zunanje zadeve Azfarul Khan je bil izvoljen za člana mednarodnega sodišča v Haagu.

Rim, 9. okt. (Tanjug) Svet FAO je sinoči končal 20. zasedanje, ki se ga je udeležilo 24 držav. Prihodnja seja FAO bo v Rimu 6. junija 1955. Plenarna konferenca, na kateri bodo sodelovali delegati 71 držav, je sklicana za 4. november 1955 v Rimu.

Podrobnosti o suškem sporazumu

Zadnji britanski vojak bo zapustil egiptovsko ozemlje 15. maja 1956

Kairo, 9. okt. (AFP). Po doletih anglo-egiptovskega sporazuma o evakuaciji Sueskega prekopa, ki so jih danes objavili egiptovski časopisi, bo evakuacija trajala 12 mesecev in zadnji britanski vojak bo zapustil egiptovsko ozemlje do 15. maja 1956.

Pogodba določa, da bo 6 velikih britanskih letališč v območju prekopa izročeni egiptovskemu letalstvu brez katere denarne odškodnine za naprave. Egiptovska vojska bo po podpisu pogodbe prevzela tudi ostale vojaške naprave. Naprave, ki bo-

22 milijonov dolarjev. Ta druga resolucija zahteva tudi, da za izvedbo tega načrta ne bi ustanovili posebne organizacije.

Ko se je zavzemal za to, da bi vprašanje beguncev ostalo v okviru pristojnosti Združenih narodov, je jugoslovanski delegat dr. Kos dejal, da jugoslovanska delegacija kot vedno, gleda na vprašanje beguncev kot na problem, s katerim se morajo ukvarjati Združeni narodi, ker bi sicer begunci lahko postali sredstvo izkoriščanja za smotne, ki ne koristijo mednarodnemu sodelovanju. Med begunci moramo poskrbeti za tiste, ki so se konec vojne v velikem številu znašli izven svoje države, ki niso razumeli sprememb v lastni državi in so tako množično ostali v tujini in tam skušajo najti zaposlitev. Ti ljudje so danes brez domovine in njihov problem je za nas predvsem človeški problem.

Glede predloga visokega komisarja je dr. Kos dejal, da je posvečil v njem premalo pozornosti repatriaciji beguncev. Izrazil je odkrit dvom, da bi sklad v višini 12 milijonov dolarjev mogel zadoščati za ureditve vprašanja beguncev, ter dejal, da ga jugoslovanska delegacija ne more podpreti. Jugoslovanska delegacija s svojim stališčem do tega sklada ni spremenila svojega stališča do rešitve begunskega vprašanja.

nja, je delaj dr. Kos. Vse naše misli, izrečene na prejšnjih zasedanjih, so podlaga tudi za naše sedanje stališče, le da se nam zadnji predlog visokega komisarja ne zdi stvaren in ne sprejemljiv. Če pa smo proti kakemu predlogu, to še ne pomeni, da smo proti ustanovi kot taki, za katero sodimo, da mora biti pod okriljem in vodstvom Združenih narodov, je zaključil svoj izvajanja jugoslovanski delegat.

Drugi dan splošne debate v odboru za gospodarska vprašanja so govorili o gospodarskem položaju v nerazvitih državah zastopniki ZDA, Belgije in Etiopije, ki so s svojimi govori vzbudili pozornost diplomatskih opazovalcev v ZN. Govor zastopnika ZDA zato, ker sploh ni omenil posebnega sklada Združenih narodov za gospodarski razvoj, govori zastopnikov Belgije in Etiopije pa zato, ker sta se ti dve državi prvič popolnoma izjavili v prid skladu. Od sedmih govornikov, ki so doslej sodelovali v debati o tem vprašanju, jih je 6 govorilo za sklad, sedmi — zastopnik ZDA pa neposredno ni govoril proti.

Blagovna zamenjava med Grčijo in Zah. Nemčijo

Atene, 9. oktobra (Tanjug) — Danes je bil podpisan enoletni trgovinski sporazum med Grčijo in Zahodno Nemčijo.

Po sporazumu bo Grčija v Zahodno Nemčijo izvozila vina za 2 milijona dolarjev, 5000 ton riža, olivnega olja za 150.000 dolarjev ter sveže sadje, sočivje in konzerve. Za ostale predmete, katerih uvoz v Zahodno Nemčijo je prost, niso določene nikake kvote.

Atentat na Trockega bo zaprt še šest let

Mexico City, 9. okt. (AP). — Vrhovno sodišče v Mehiki je včeraj potrdilo kazen 20 let zapora za Jacquesa Mornarda, ki je napravil atentat na Trockega. Sodišče je zavrnilo prošnjo za znižanje kazni. Mornard bo torej ostal v zaporu do leta 1960. Zaprti so ga takoj po atentatu na Trockega — dne 20. avgusta 1940, tri leta pozneje pa so mu prisodili kazen.

Spomenica prebivalcev Hirošime

New York, 9. oktobra (AFP). Sekretariat Organizacije združenih narodov je sporočil sinoči, da je prejel prošnjo, podpisano od 898.000 prebivalcev japonskega mesta Hirošime, prve žrtve atomske bombe, ki zahtevajo, da se nuklearno orožje postavi izven zakona.

Obravnava pred perzijskim vojaškim sodiščem

Teheran, 9. oktobra (AFP). — Davi se je pred vojaškim sodiščem v Teheranu zagovarjala druga skupina 12 višjih častnikov, ki so obtoženi »veležadje«. Kakor pravijo, je ta skupina sodelovala z ilegalno komunistično organizacijo, ki so jo bili pred kratkim odkrili v perzijski vojski. Zastopnik armade general Husein Azmudeh je v obtožnici zahteval smrtno kazen za vse obtožene častnike, med katerimi so 3 polkovniki in več poveljnikov. Skupini častnikov, ki je bila predvčerajšnjim obsodena na smrt, bo danes sodilo prizivno sodišče, ker je perzijski

Takoj po objavi sporazuma o Svobodnem tržiščem ozemlju med Italijo in Jugoslavijo so se britanske in ameriške čete v Trstu pripravele za odhod. Prva kolona avtomobilov ameriške vojske je že v petek jutraj zapustila Trst. Na prosiški postaji pri Trstu pa že natovarjajo 50 vagonov z ameriškim vojaškim materialom. S te postaje bo danes odpoval tudi prvi vlak ameriških vojakov. Na sliki: Ameriški vojniki se pripravljajo za odhod.

Govor Winstona Churchilla

Na konferenci britanskih konservativcev je britanski premier govoril o važnejših mednarodnih dogodkih

Blackpool, 9. okt. (AP). Na konferenci britanske konservativne stranke je danes govoril tudi predsednik britanske vlade Winston Churchill. Ko se je dotaknil britansko-ameriškega sodelovanja je omenil, da so se pojavile v ZDA izolacionistične struje, da pa je prepričan, da »pametni ljudje v ZDA ne bodo dovolili, da bi Amerika osvojila to načelo«. Izolacion-

nizem bi pahnil Evropo v naročje Rusije, britanske otoke pa v uničenje in smrt.

Ko je govoril nato o zvezah med Vzhodom in Zahodom, je Churchill dejal, da se bo, dokler bo živ in pri moči, trudi najti sistem, ki bo omogočil mirno sožitje s Sovjetsko zvezo. Odkar je umrl Stalin, je bilo v Sovjetski zvezi mnogo dogodkov, ki pričajo,

da so tam sprejeli novo smer, ki daje upanje v možnost mirnega sožitja. Naša dolžnost je — je dejal Churchill — da pogumno in potrpežljivo skušamo ugotoviti, če je tako upanje opravičljivo ali ne. Churchill je priznal, da sovjetsko stališče do Nemčije in Avstrije ni razveseljevo. Zato mora ostati politika Zahoda še naprej v znamenju gesla »močni si mora priboriti mir«. Naša moč se mora opirati na enostnost, čučenost in previdnost svobodnih držav.

Sklepi konference držav Colombo načrta

Lani so izdali za gospodarski razvoj jugovzhodne Azije 1540 milijonov dolarjev — Organizacija šteje sedaj 17 članic

Ottawa, 9. oktobra (Reuter). — Sinoči se je končala konferenca držav članic Colombo načrta. V sporočilu konference je poudarjen zlasti problem, kako zboljšati življenjsko raven prebivalstva v jugovzhodni Aziji navzlic normalnemu porastu. Računajo, da se bo prebivalstvo tega področja v prihodnjih 16 letih povečalo za okrog 150 milijonov ljudi.

Lani so izdali 1540 milijonov dolarjev za gospodarski razvoj v državah članicah Colombo načrta v jugovzhodni Aziji. Ta vsota je za 27% večja kot vsota, porabljena v 1952, pravi sporočilo.

Na letošnjem zasedanju držav Colombo načrta so sprejeli za

nove članice Japonsko, Filipine in Siam, tako da ima organizacija sedaj 17 članov.

Delegati so se v načelu sporazumeli, da bi morali sprejeti drugi Colombo načrt, ker poteče sedanjí šestletni načrt za gospodarski razvoj v južni in jugovzhodni Aziji leta 1957.

Tokio, 9. okt. (AP) V Pekingu so včeraj podpisali trgovinsko pogodbo med LR Kitajsko in Ceylonom, po kateri bo Ceylon prodal Kitajski 50.000 metrskih ton kavača, za to pa bo dobil 270.000 metrskih ton riža.

Iz Ceylona poročajo, da sta obe podpisnici zahtevali znižanje cen tega blaga.

Frankfurt, 9. okt. (AFP) Kongres federacije sindikatov Zahodne Nemčije je včeraj s 387 glasovi proti 4 sprejel resolucijo, s katero odklanja sleherni prispevek Nemčije k evropski obrambi, spreden ne bodo izrpane vse možnosti za pogajanja o združitvi Nemčije z mirovnimi sredstvi.

La Paz, 9. okt. (Reuter) Bolivjska vlada je danes odstopila, kar je še bolj poslabšalo krizo v rudnikih kositra. Minister za zunanje zadeve Arze je sporočil predsedniku Estensoru kolektivno ostavko vna, za to pa bo dobil 270.000 metrskih ton riža.

La Paz, 9. okt. (Reuter) Bolivjska vlada je danes odstopila, kar je še bolj poslabšalo krizo v rudnikih kositra. Minister za zunanje zadeve Arze je sporočil predsedniku Estensoru kolektivno ostavko vna, za to pa bo dobil 270.000 metrskih ton riža.

Rusi menjajo nafto za limono in pomaranče. Sovjetska zveza je nedavno predlagala Izraelu razširitev obstoječega kompenzacijskega sporazuma o prodaji surove nafte in nakupu limon ter pomaranč. Lani je Izrael izvozil v Sovjetsko zvezo okoli 600.000 zabojev limon v zameno za 100.000 ton surove nafte.

Govorec nato o londonski konferenci, je Churchill pohvalil vodjo britanskega zunanjega ministrstva Edena in izrazil prepričanje, da bo sporazum, sklenjen na tej konferenci, ogledni kamen na poti k mirnemu sožitju. Tako imenovana konvencionalna vojaška sila Atlantskega pakta so mnogo manjše kot sovjetske sile, zato je Rusom ni treba bati, da jih bo kdo napadel.

Ni čas za ideološka trenja, je nadaljeval Churchill, čas je, da proizvodne sile uporabimo v miru za dobro vseh in v obsegu kot ga doslej nismo poznali. Izrael je obzalojev, ker potovanje britanske laburistične delegacije v ZSSR in na Kitajsko ni rodilo uspeha, upa pa, da se bo to zgodilo drugič.

Hongkong, 9. okt. (Reuter) Predsednik vlade Severnega Vietnama Ho Si Minh je pozval danes tujece v Hanoi, naj nadaljujejo svoje delo, v vietnamski narod in v zvezi vam bosta pomagala, je dejal Ho Si Minh po radijski postaji Vietnam. Pozval je tudi vietnamske poslovne ljudi in industriale, naj nadaljujejo in zboljšujejo trgovino, proizvodnjo in finance.

Davi je odpoval v Hanoi guverner Saint Ennyues, ki bo vodil francosko delegacijo pri vladi demokratske republike Vietnama. V tej delegaciji bo 20 Francozov.

ANEURIN BEVIN

Mao Ce Tung in Ču En Laj

»Sedaj je naša naloga, ki mi je dejal eden od vodilnih kitajskih komunistov, »da čim bolj okrepimo naše zveze z ljudstvom!« — To je zelo pomembna izjava. Komunisti na Kitajskem ni bil množično gibanje, bila pa je množična borba za nacionalno osvoboditev. Pri izvajanju drastičnih zemljiških reform so komunisti dobili podporo kmetov in tako začeli ustvarjati množični temelj komunizma. Cena je bila — odkim od klasične Stalinove politike na vasi.

Na Kitajskem je kmet v renici lastnik svoje zemlje. Davki, ki jih plačuje, so odmerjeni in kmetom je obljubljeno, da ne bodo povečani. Prednosti, ki jih ima kmet, so morda v nekaterih ozirom bolj simbolične kot pa resnične, ker določa vlada cene ne samo kmečkini pridelkom, temveč tudi kmetu potrebnim potrebščinam. Sedaj so kmetje zadovoljni s svojim položajem na trgu in ne pričakujejo, da bi vlada ukrenila nekaj takega, kar bi jim bilo v škodo. Kitajski komunisti vodijo zelo obzirno politiko na vasi. V tem pogledu je marksizj podobenega z Jugoslavijo.

Ko sem to omenil Mao Ce Tungu, je on to zanikal. »Naši pogovori,« je dejal, »so različni od pogovora, ki so bili v Rusiji.« Tudi v Jugoslaviji so bili drugačni pogoji. Razlika je v tem, da je Kitajska velika, Jugoslavija pa majhna. Stalin je hotel prestrašiti Jugoslavijo. Tito se mu je uprl v bistvu iz istih vzrokov, o katerih govori Mao Ce Tung. V obeh primerih so kmetje skupno z mestnim prebivalstvom sodelovali v boju proti tujim zavojevalcem. V obeh primerih so pričakovali, da bodo kmetje dobili zemljo, ki jo obdelujejo, če bo vojna zmagovito končana.

Stvarno je kitajski komunisti intelektualistično pričakovanje in verovanje, ki si mora šele poiskati svoje zanesljive socialne temelje. Zaradi njegovega filozofičnega značaja so ga sprejeli mnogi intelektualci in drugi izobraženi ljudje, pri vsem tem pa se lahko reče, da se kitajski komunisti opira na tri stebre: delavstvo v mestih, elito višjih in najvišjih šol ter na izredno discipliniranost stranke. Vse, kar tvori te opore, pa sestavlja razmeroma manjši del kitajskega življenja, pa naj bodo kakršna koli, odviena od razvoja moderne

industrije ter od razširjenja pismenosti, zlasti med mladino. Zavedajoč se, da so to šibki temelji, vodijo kitajski komunisti intenzivno množično propagando, podobno celo oni, ki je bila v prvih letih ruske revolucije. Marksizem-leninizem je obvezan predmet na vseh fakultetah. Vsa vprašanja, pa naj bodo kakršna koli, rešujejo na najrazličnejše načine v zvezi z marksističnimi načeli. Rezultat tega so dolgotrajna ponavljanja in neprijetno poudarjanje parol, ki so jih slušatelji raznih šol že sili.

Dolga meščanska vojna in ločitve od duhovnega življenja ostalega sveta sta kitajske komuniste podvrkla vplivu stalinizma, kar je imelo hude posledice tudi za kitajsko literaturo in za način mišljenja. Marxovi, Leninovi in Stalinovi spisi so povsod, težko pa je najti kake spise njihovih kritikov. Ni potrebno omenjati, da je ime Trockega nekakšen pojem za psovko med komunisti, ki njegovih spisov niso nikdar brali in ne vedo ničesar o vlogi, ki jo je imel v ruski revoluciji. Ko sem nekemu komunistu povedal, da sem v Londonu nedavno kupil izdajo Mao Ce Tungovih

spisov, mi on tega ni hotel verjeti. »Kako je mogla kapitalistična država dovoliti prodajo takih spisov?« me je ves začuden vprašal. Ob takih pogojih je Mao Ce Tung pač lahko pisal: »Od vseh socialnih slojev in političnih skupin v kmetijski Kini je samo proletarijat brez predsodkov in nesebičen. V političnem pogledu je proletarijat najbolj

Kmalu po odhodu laburistične delegacije so v Pekingu praznovali 5 obletnico LR Kitajsko

daljnoviden. Ima pa tudi najboljše organizacijske kakovosti. Proletariat pa so tudi najbolj sposobni, da brez predsodkov proučujejo izkušnje naprednega svetovnega proletariata in njegovih organizacij ter da vse, kar so iz tega naučili, uporabljajo v svojem boju.«

Ker pa je tak proletarski delež razmeroma majhen pri

ogromni Kitajski, se ne sme nihče čuditi, da gledajo kitajski komunisti nezaupljivo na ostali svet. Na tujem je po njihovem mišljenju vse črno — belo. Ko sem vpraševal, zakaj ni nikjer spisov drugih socialističnih avtorjev, so mi rekli, da takih spisov nihče ne zahteva. Ko sem vprašal, kaj bi se zgodilo, če bi jih kdaj zahteval, so mi pa odgovorili, da to vprašanje še nikdar ni bilo postavljeno.

Ob takih pogojih bo človek od revolucionarne Kitajske zaman zahteval neko novo teoretično zamisel. Taka zamisel bi bila mogoča samo v primeru, če bi kitajski teoretiki imeli čas in možnosti, da vzporedijo svoje izkušnje in svoja razmotranja z vsemi tendencami kitajskega življenja. V ta namen pa bi bile predvsem potrebne tudi zveze z ostalim svetom. Čeprav je zelo velika in gosto naseljena, ima vendar Kitajska skupne ideje, katerim bi kontakt z različnimi tujimi družbenimi sistemi in mišljenji mnogo koristil.

S tega pogleda je treba moč triti tudi osebnosti kitajskih voditeljev. Name sta dva naprila najmočnejši vtis: predsednik Mao Ce Tung in premier Ču En Laj. Po zenevski konferenci je svet bolj spoznal Ču En Laja. Njegova druga dolžnost ministra za zunanje zadeve mu je omogočila, da bolje spozna sodobna mišljenja izven Kitajske.

Zaradi tega dela on vtis večjega kozmopolita, kot pa njegov voditelj. Z njim se je mogoče razgovarjati, ker je zelo okreten, o vsem dobro obveščen in za vse sprejemljiv. V mnogih zasebnih razgovorih, ki smo jih imeli, se je izkazalo, da ne pripada dogmatizmu, ki je tako karakteriziral staro stalinistično šolo. On dovolj dobro pozna svojo vlogo in se mu ne zdi potrebno, da bi jo podpiral z ortodoksnim terminologijo. Nisem prepričan, da ne bi moglo priti do tega, da njegovi kolegi, ki niso imeli nikdar stikov z zunanjim svetom in ki vse vplive tujih idej smatrajo za škodljive, ne bodo nekako začeli dvomiti o njem. Ču En Laj tudi na to misli ter poudarja svoje funkcije diplomata, zaradi katerih mora biti v marsičem različen od drugih.

Mao Ce Tung pa je osebnost, ki se v nobenem oziru ne prikriva. To je komunist trdih načel. V njegovih spisih in tudi v njegovih govorih ni nobenega znamenja, da si je kaj prisvojil od naziranja drugih, in ko rešuje notranje probleme Kitajske praktično, gleda na vse drugo dogmatično in v svojih odnosih z drugimi državami se je dal doslej voditi samo od ortodoksnega marksizma. Zaradi nove faze, v katero je Kitajska sedaj stopila, sem njegove poglede označil z znakom vprašanja.

Lepo je tej mladini!

Novo moderne šole so zanjo zgradili v koprskem okraju — Ljudska oblast z vsemi sredstvi skrbi zanjo — Gimnazija, Srednja pomorska šola, Učiteljske — Skrb za novo generacijo istrske inteligence — 18 otroških vrtcev

Daleč nazaj pred vojno sega borba Slovencev na Koprskem za svoje šole. Ze leta 1873 so dobili Slovenci in Hrvati svoje učiteljske. Okrog leta 1907 so Slovenci v Kopru, z lastnimi močmi ustanovili zasebno Ciril-Metodovo osnovno šolo. Ze prvo leto se je prijavilo 110 učencev. Do svoje državne osnovne šole Slovenci v Kopru niso prišli, ker so temu preveč nasprotovali italijanski predstavniki, ki so jim bile slovenske šole trn

šola ter učiteljske. V Izoli vidimo radostne otroke v živahni igri pred novo, sodobno šolo. Nižjo gimnazijo so tudi zgradili v vasi Ravno, osnovne šole pa še v Smarjah, Hrvojih, Vanganolu, Pradah in v Sečovljah. Številne šole so tudi obnovili. Za vse to je izdala ljudska oblast do konca lanskega leta v koprskem okraju že dobre četrtilijarde din. Toda ta številka nam danes ne predstavlja več dejanske vrednosti, ker so bili

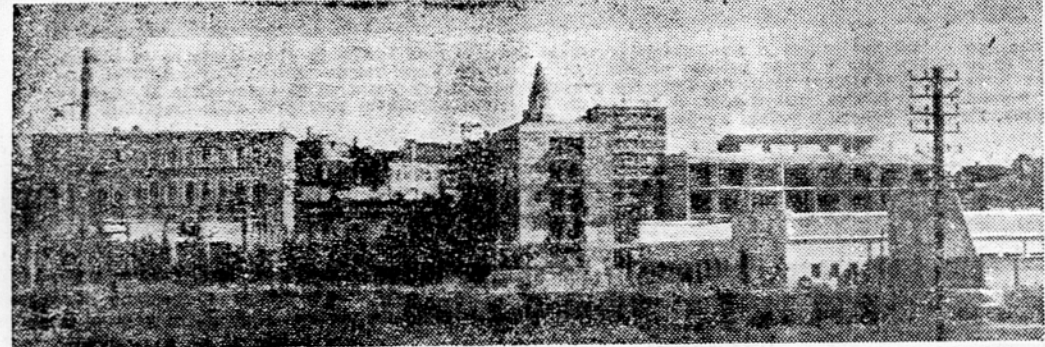
prispevek matične domovine Jugoslavije. Vseh osnovnih šol je v koprskem okraju danes 34 z 89 oddelki. Sedaj pa gradijo še novo osnovno šolo v Pomjanu. Tudi v Kopru so že začeli s pripravljalnimi deli za gradnjo moderne popolne gimnazije, v Smarjah pa bodo zgradili nižjo gimnazijo.

Ljudska oblast skrbi z vsemi sredstvi za reden obisk šolskega pouka. Vsako jutro vozi poseben avtobus brezplačno šolo-obvezne otroke iz Izole, Škofij in Ankarane v gimnazijo v Koper. Iz Strunjana, Sv. Lucije pa v gimnazijo v Piranu in še iz vseh drugih krajev, ki so več kot 4 km oddaljeni od šole. Da omogočijo šolanje otrokom iz bolj oddaljenih krajev, so usta-

internat v Kopru, tudi srednja pomorska šola v Piranu ima svoj internat. Prav tako imata svoj internat Zavod za gluho-neme in vgojni zavod v Portorožu. Letos pa so na novo ustanovili internat ženske obrtne šole v Kopru. Tu je bil letos tudi ustanovljen nov oddelek za gospodinjstvo. Ta ima lepe perspektive, da se iz njega razvije šola za gospodinjstvo, saj je za to veliko zanimanje med mladim ženskim svetom v Istri.

Nedavno so priredili v Kopru brucovski večer. Bruci — mladi maturanti so pred starejšimi akademiki polagali preizkusni izpit. Nova generacija istrske inteligence gre letos na univerzo. Na univerzi v Ljubljani pa je že lani študiralo 27, v Zagrebu 3 in višji pedagoški šoli 9 sinov in hčera istrskih kmetov in ribičev. V novem šolskem letu 1954-55 bo okrajni ljudski odbor dajal štipendije 18 visokošolcem in 97 srednješolcem. Te številke se bodo pa verjetno še povečale, ker še niso verjetno še višje, ker še niso rešili vseh prošelj. Več študentov in dijakov pa štipendirajo tudi zdruge in posamezna podjetja.

Ko že govorimo o šolstvu, ne smemo pozabiti tudi na ustanove, kjer se vzgajajo najmlajši. Po vseh večjih krajih so ustanovili otroške vrtce. V koprskem okraju deluje sedaj 14 slovenskih in 4 italijanski otroški domovi. B. K.

Novi moderni Koper raste ob obali

v peti. Isto se je zgodilo tudi pri Sv. Luciji. Ciril-Metodova družba je nameravala leta 1914 zgraditi slovensko šolo v predmestju Pirana, pri Belem Križu. Z vztrajno borbo in veliko narodno zavestjo so Slovenci v vseh večjih vaseh v Istri ustanovili svoje šole. Toda, že po nekaj letih fašistične italijanske strahovlade v teh krajih, ni ostalo ničesar od slovenskih šol. Izgnali so slovenske učitelje in z znano Gentilijevo reformo postopoma ukinjali razred za razredom v slovenskih šolah. Tako so potujčevali naš narod.

gradbeni material in oprema za šole nabavljani pred leti po znatno nižjih cenah, kar je bil novili tudi več internatov. Tako imajo slovenska in italijanska gimnazija ter učiteljske

novili tudi več internatov. Tako imajo slovenska in italijanska gimnazija ter učiteljske

Pisma uredništvu

Ali se tako ravna s prostovoljnimi delavci?

V Ljutomeru poučujem že tretje šolsko leto na gimnaziji in še do danes nimam primerne stanovanj. Zena je v porodnišnici v Mariboru in bo v kratkem rodila, kajti zaradi slabih stanovanjskih razmer si je pokvarila zdravje in bo imela predčasen porod. Sestra, ki obiskuje tretji razred gimnazije, in jaz pa stanujemo v neprimernem prostoru, v pisarni vajejske šole, kjer seveda motiva delo upravitelja. Ko bo prišla domov še žena z otrokom, ki je tudi učiteljica sploh ne vem, kje bomo živeli. Ali se tu vsaj malo vidi razumevanje odgovornih ljudi do noseče žene, odnosno do doječje matere?

Izgleda, da v Ljutomeru odgovorni ljudje nimajo nobenega razumevanja za prostovoljne delavce. Toda kakaj naj bo učitelj vedno zadnji, kakaj naj bo vedno in edino samo on zadovoljen z ostanki? Ali je sploh človeško, če ne že

pravično in tovariško, da bi moral biti bodoča doječja mati, čeprav je samo učiteljica, zadovoljna s stanovanjem, ki ga nihče ne mara in ki je pol ure oddaljeno od šole. Istočasno pa si nekateri prebravjo stanovanja in se preseljujejo v boljša.

Pravo bi bilo, da ljudje, ki v Ljutomeru odločajo o stanovanjskih zadevah in ki odločbe tudi po svoji volji čez dan spreminjajo, gledajo bolj človeško in vidijo tudi v učitelju človeka.

Stane Praprotnik, gimn., Ljutomer.

Neuporabne sesalke za kolesa

V času dopusta sem 16. avgusta t. l. pri »Kolesarju« na Karloški cesti v Ljubljani po računu številka 26-6884 kupil poleg ženskega kolesa tudi novo zračno sesalko za kolo — izdelke tovarne »Saturnus« — za ceno 540 din. Ze po dva- ali trikratni uporabi je prenehala delovati. Vrnim sem jo v isto trgovino, kjer so mi jo zamenjali za drugo, vendar z godrnjanjem, da take sesalke prejemajo od tovarne in da se mi kaj takega utegne pripetiti tudi pri tej drugi. In res, že po treh tednih in nekajkratni prav opretni uporabi je tudi ta odpovedala. Ker me je tedaj ločilo od Ljubljane več sto kilometrov, sem moral sam pogledati v notranjost mubaste naprave. Kratak pogled je zadostoval, da se nisem dalje čudil njenim hitrim okvaram. Slabo tesnilo brez pravilne pritrditve matic, ki se mimogrede odvijanje in onemogoči nadaljnje zgostevanje zraka, pač ne kaže vneime izdelovalcem, da bi kupcem dovolj ustregli. Res naivno bi bilo

verjeti, da sem samo »slučajno« našel na dva edina primera te vrste, posebno ker sem že prej v Ljubljani slišal nekaj pikrih opazk na račun tega izdelka. Nerazumljivo je, kako pridejo v prodajo tako nemarno izdelani predmeti sicer tako široke potrošnje. Meni da nihče ne misli, da je za kole-sarja vse dobro in da bo treba nositi novo kupljene sesalke pred uporabo najprej v mehanično delavnico. Cas bi že bil, da taki nekvalitetni proizvodi izginejo s trga, posebno če jih izdeluje sicer tako poznana tovarna kot je to »Saturnus«.

Ko sem že pri kolesu, bi priporočal tudi »Kolesarju« in še morda kateri drugi slični trgovini, da ne priporočajo kupcem žitnikov za verigo pri ženskem kolesu kot originalnih za novo »Kolo«, ker jih bo moral kupec poprej nekoliko prenarediti in delavnici (in seveda plačati).

Vse to so morda za izdelovalce kolesarskih potrebščin malenkosti, vendar povzročajo kupcu nepotrebne izdatke in slabo voljo.

Ing. Branko Čeb, Smederevska Palanka, Srbija.

Nepriemeran odgovor

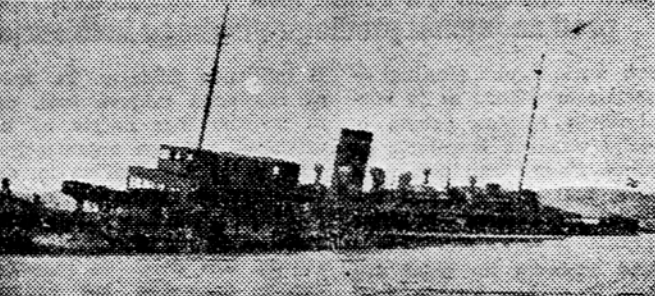
Vaški odbor Rdečega križa v Trati pri Škofiji Loki je zaprosil sindikalno podružnico gorenjske predilnice v Škofiji Loki, da bi mu odstopila svojo dvorano za neko prireditve. Na veliko presenečenje pa je sindikalna podružnica odgovorila, da svoje dvorane ne odstopi tujim družtvom. Ob takem odgovoru se človek nehotno vpraša, kako je mogoče tako odgovoriti celo družtvu kot je Rdeči križ.

Drago Gregorc.

Usoda nekdanj najmodernejše potniške ladje

Podjetje »Brodospas« iz Splita bo začelo z deli pri dviganju iz morja velike potniške ladje »Kralj Aleksander« ki je bila v pretekli vojni potopljena v gr-

Čeprav so bile poškodbe zelo velike, so z nadaljnimi pregledi ugotovili, da bi se z velikimi napori in z močnejšimi sredstvi ladja lahko rešila in osposobila.

ških vodah pri rtu Papis. Ekipa podjetja »Brodospas« bo ladjo zrezala za staro železo in jo potem prepeljala v domovino za potrebe naše črne metalurgije. Po zlomu stare Jugoslavije so ladjo prevzeli Italijani v Boki Kotorski in jo zaradi izredne udobnosti v času vojne uporabljali za bolniško ladjo. Ob kapitulaciji Italije je bila ladja »Kralj Aleksander« v grških vodah. Italijanske trupe so jo hotelo izkoristiti za beg, toda ladja je našel pri rtu Papis na mlinu. Zaradi močnih poškodb se je potopila.

Na temelju teh ugotovitev je v začetku oktobra skupina potapljačev začela z intenzivnim delom za rešitev ladje. Delali so dan in noč, da bi delo zaključili še pred nastopom slabega vremena. Dela pri reševanju ladje so bila pri koncu in po vseh izgledih je bilo potrebno še nekaj deset dni, da se ladjo reši. Medtem je nenadoma nastopilo močno neurje. Silni veter in ogromni valovi so skoraj uničili in polomili vse, kar je bilo

dvigljeno z upornim in neutrudnim delom ekipe za reševanje ladje. Da bo nesreča še večja, se je ladja razpolovila, ker je krma ležala na morskem dnu, medtem ko je sredina ladje molela iz morja. Ko so se viharji pomirili, se je mogoče na prvi pogled ugotoviti, da ladje ni mogoče obnavljati. Tako se je po dvo-mesečnem delu šest potapljačev z remorkerji »Soča« in »Korčula« ter matično ladjo vrnilo v domovino. Ker je bil pred nedavnim rešen spor, ki se je tedaj pojavil zaradi poškodb ladje s topovskimi granatami, bo »Brodospas« kmalu začel dvigati ladjo »Kralj Aleksander«, toda to pot ne za obnovo, pač pa za staro železo. M. Ljubič

Tekma z jajci

Na območju kriškega okraja odkupujeta jajca v glavnem dve podjetji: združeno trgovsko podjetje »Drava export-import« iz Maribora in »Posavje« iz Kriškega. Obe podjetji tekmujeta med sabo, katero bo odkupilo več jajc. To tekmovalstvo gre seveda na škodo potrošnika, ki mora plačevati jajca že po 17 din. Koliko bo šele stalo jajce pozimi, ko jih bo manj in ko bo torej treba še bolj tekmovali...

Združeno trgovsko podjetje »Drava export-import« odkupuje jajca za izvoz, medtem ko je »Posavje« nekaj posrednik med nekimi izvoznimi podjetji iz Zagreba in kmetijskimi združenji, ki odkupujejo jajca neposredno od kmetov. Prav gotovo bi bilo boljše, da bi prišlo med tema dvema podjetjema do sporazuma, kot pa da je »konkurenca« dobila tako nesocialistično vsebino. Za kaj gre pravažravn?

Pred mesec se je na območju kriškega okraja in še nekaterih sosednjih okrajev, kjer je do tedaj odkupovalo jajca samo »Posavje«, pojavilo tudi podjetje »Drava«. Nakupovalci »Drave« so sklenili poslovne stike s tako imenovanimi jajčaricami, ki so hodile od hiše do hiše in odkupovale jajca za podjetje, čeprav je bilo to proti predpisom. Nekateri nakupovalci so odkupovali jajca celo na svojem domu, kot na primer na Križaju, kjer je nakupovalec zbiral jajca v gostilni. Poleg tega pa so nakupovalci zbirali jajca, ki so jih kmetijske zadruge odkupile neposredno od kmetov. Tak način odkupovanja je prisilil nekatere kmetijske zadruge, ki so prodajale jajca »Posavju«, da so najele nakupovalce, ki so jih poslale v vasi, oddaljene morda sto metrov od poslovnih prostorov.

Tržna inšpekcija je takoj posredovala in predlagala podjetje v kaznovanje. Državna arbitraža je kaznovala podjetje in nakupovalce, ki so nekatere nepravilnosti zagrešili celo brez vednosti podjetja. Med podjetjema ali bolje rečeno med nekaterimi nakupovalci obeh podjetij je prišlo že do večjih razprtij. Nakupovalci so se začeli med seboj celo obklevetati, očitati drug drugemu preteklost itd. Ljudje, ki so to stvari slišali, so se zgražali. Tako blatenje tega ali onega in celo podjetja kot takega ne bi smelo biti lastno socialističnemu podjetju.

Podjetje »Drava« je v začetku dajalo ali pa samo obliablilo nagrade posameznim nameščencem kmetijskih združenj. Tak način nagrajevanja je jermal kmetijskim združenjem pravico odločati o nagrajevanju svojih nameščencev in je konec koncev šel tudi na račun višjih cen. Prav zaradi tega je moralo podjetje opustiti tak način nagrajevanja in ga zamenjati z novim, ki pa se v bistvu ne razlikuje od prejšnjega. Podjetje je namreč omogočilo nekaterim nameščencem kmetijskih združenj, ki so prodajali jajca niemu, izlet na pr. v Ptuj itd. Podjetje je prav tako začelo plačevati jajca z gotovino, čeprav imajo kmetijske zadruge svoje tekoče račune. Nakupovalci nosijo s seboj milijone in izplačujejo jajca kmetijskim združenjem kar z gotovino. To je seveda finančni prekršek, ki pa ima tudi še druge posledice. Nameščenci kmetijskih združenj lahko večje količine jajc, ki so jih odkupili, prodajo na svoj račun, kar so ugotovili organi inšpekcije tržišča v ptujskem okraju in drugje. Potrebnost je, da Narodna banka, ki je že obveščena o tem, stori potrebne ukrepe in onemogoči plačevanje jajc z gotovino kmetijskim združenjem, ki imajo svoje tekoče račune. Omeniti pa moram, da so tako začela delati tudi druga podjetja, med njimi tudi »Posavje«.

Tako ne sme iti dalje. Odgovorni ljudje o teh podjetjih se morajo zavedati, da le upravljalci s podjetjem in da za svoje delo odgovarjajo samo pred svojim delovnim kolektivom, ampak pred celotno družbo. Odgovorni uslužbenci podjetij naj pridejo čimprej skupaj in se dogovorijo o nezdružljivih odnosih med nakupovalci.

Omeniti je vredno tudi to, da na visoko ceno jajcem ne vplivajo samo vzroki, ki sem jih navedel, ampak tudi devizni in prodajni oziroma visoki faktor. Dokler izvozniki podjetje dobi za izvoženo jajce na primer 30 din, se seveda v stanju plačevati jajca tudi po 18 din. Taka cena pa je neeloventna, saj dobi kmet za jajce toliko kot za 2 kg krompirja. S.

Ing. Milica Šimšič

KARTONAŽNA TOVARNA Ljubljana

SPREJME TAKOJ ALI POZNEJE ZA NOVI OBRAT tehničnega vodjo

POGOJI: strojni inženir ali strojni tehnik, starejši, z večletno prakso v industriji. Prejemki po dogovoru. — Ustime ali pisemne ponudbe NA UPRAVO PODJETJA

48.000 din za 8 volčičev

Nekaj o lovu v severni Bosni

Slovenske lovce kakor tudi ljubitelje lova in bralce »Slovenskega poročevalca« bo gotovo zanimalo, kako je kaj z lovom v Bosni. Severni del te naše republike, ki prehaja od negle se razvijajočih mestec Modriča, Gradačca in Brčevca v hribovito pokrajino, je preprežen s potoki in pritoki rek Bosne ter Velike in Male Usore. Če greš po dolinah teh rek in potokov, se ti nudijo na vse strani krasni pogledi na neoskrnjeno naravo v vsej njeni divjini.

Romantična dolina reke Usore sega od Doboja, ki se razvija v največje železniško križišče proti Sarajevu, Tuzli, Banjaluki in Beogradu, do Tesliča. Na tej reki je nešteto malih mlinov, v katerih meljejo kmetje pšenico in koruzo. Od Tesliča dalje ni več cest; tu je le še gosto omrežje gozdne železnice, po kateri spravlja lesno-industrijsko podjetje iz širnih gozdov velike količine lesa. Po tej železnici odhajajo lovci in ribiči na lov v svoje lovno področje, ki meri okrog 60.000 ha.

Z lovom se pečajo vse družine plašt, od gozdarjev in lovčevencev do kmetov, delavcev in mladičev. Lovska začetna se kar neverjetno dislocirano ravna po predpisih ministrstva o lovu. V samem Tesliču je okrog 30 dobrih lovcev,

ves tesliški okraj pa jih šteje nad 160. Lovska družina tesliškega okraja plačuje gozdni upravi 40.000 dinarjev letne zakupnine ali nekaj več kot 80 para za en hektar. Od članarine ima dohodek nad 160.000 din, kajti za posameznika znaša ta nekaj več kakor tisoč dinarjev na leto.

Bosenski gozdovi so čisto drugačni od slovenskih. Večinoma imajo še značaj pragozdov, v katerih živi in uspeva najrazličnejša divjad. Te je neverjetno mnogo, in sicer od nižinskega zajca, lisice in volka do planinskega medveda, srnjaka in divje koze. Zlasti presenetljivo je število volkov in medvedov. Slednji so se po nekod tako razmnožili, da so nekateri okraj, kakor n. pr. Kotor-Varoš, že zahtevali, naj ga ljuska oblast proglasi za nezavarovanega; veliko škodo dela namreč na koruznih njivah, pa tudi med drobnico in živino. V svoji vse večji predrznosti je začel nagajati celo že pastirjem in kmetom, ki pasejo živino v planinskih predelih.

Na področju tesliškega okraja je okrog 60 velikih medvedov. V glavnem se zadržujejo na planini Borja. Skoraj polovica jih je mesojedcev. Gozdarjem pridejo kar prav, saj jim varujejo gozdove, v katerih je paša prepovedana. Zato rešiti

plačujejo kmetom za uničeno živino in žito letno do 1 milijon din odškodnine, kakor da bi podprli njihove zahteve, naj se proglasi za nezavarovanega. Popolnoma brezskrbno prihaja ta kosmatinec v koruzo in vrže le od časa do časa na bližnjega opazovalca bežen pogled. Prav nič se ne da motiti pri ličkanju koruze; kakor da ve, da se ga kmet ne sme lotiti.

V planinah delajo kmetom in lovcom posebno skrb volkovi, ki se neverjetno množijo. Lovnanje je nadvse popularen, saj je dovoljen vsakomur in kakorkoli. Kmetje jim n. pr. vsepovsod nastavljajo pasti, spomlad, ko volkulje kotijo, pa iščejo brloge in jim »krajdejo« mladice, da jih oddajo gozdni upravi proti odškodnini. Letos maja je prinesel kmet Stojan Pevulič iz vasi Gornji Vijačani na gozdno upravo v Tesliču kar 8 mladih volkov. Posebna komisija katere član je bil tudi pisec teh vrstic, je ugotovila, da gre res za volkove in ne za morda za kakšna ščena in tako mu je gozdna uprava po umoritvi teh osem volčičev izplačala 48.000 dinarjev.

O svojem uspešnem lovu pripoveduje Pevulič tole: »Nedaleč od svoje hiše v Čavki blizu potoka Vrletnice sem že dalj časa opazoval breg volkuljo in volka. Prepričan sem bil, da bo volkulja skotila mladice kje v bližini, čeprav

sta oba, namreč ona in volk, imela navado, da sta za nekaj dni zapustila »stalno bivaliče« in se zopet vrnila na isto mesto. Dne 23. maja sem šel v gozd okrog šeste zjutraj. Z nabasano puško sem previdno korak za korakom gledal na desno in levo, ali ne bi morda odkril kraj, kamor bi volkulja

Gnezdo mladih volkov

lahko položila mladice. Nemadoma sem opazil volka, kako beži in goščavo. Tedaj me je presenetila volkulja, ki se je poglajala proti meni. Bolj iz strahu kakor iz lovskega nagona sem ustrelil na razdaljo kakih osem metrov in verjel, da me bo zverina vsak čas zgrabila. Ko se je dim razkasil, ni bilo videti ne volka ne volkulje. Nadaljeval sem pot v smeri, iz katere je prišla volkulja. Prepričan sem bil, da sem volkuljo zadel, kajti prav čudno bi bilo, da je

ne bi »povohala« vsaj ena šilbra. Vse okrog mene je bilo tiho in mirno. Obhajal me je občutek radosti, da sem živ in zdrav ušel razdraženi volkulji. Počasi sem se bližal bukovemu drevesu, ki je ležal čez nek jarek in pokrivalo s svojimi izbrvanimi koreninami idealen brlog. Prav previdno sem vta-

podlagi komisijanskega zapisnika mi je končno gozdna uprava izplačala nagrado, s katero je plačal letni davek in oblekel otroke. Takšnih srečnih kmetov je bilo letos spredelki v severni Bosni le dva. Direktno v brlogih so našli nad 30 volčičev; od teh je bilo 21 samci. Volkuljo, ki jo je ustrelil Pevulič, je on sam našel po dveh mesecih v gozdu poleg njenega brloga. Bila je že vsa razpadla.

Člani lovske zadruge tesliškega okraja so lani ustrelili nad 200 kun-zlatic v vrednosti 800 tisoč dinarjev, okrog 40 volkov in nešteto lisic. Med člani je nekaj odličnih lovcev na vidre v Usori in planinskih potokih. Lani jeseni in letos so ulovili nad 10 krasnih vidre v vrednosti 80.000 dinarjev. Vidro preganjajo zlasti zato, ker uničuje plemenito postrv. Ugotovili so, da ulovi in použije vidra nad 450 kg potočne ribe. Posebno lakomna je na postrv; tako lepo jo obgloda, da ostane od ribe samo čisti okostnjak; kakor da bi bil z nje pobral okusno meso najfinejši gurman-ribojede.

lovska družina tesliškega okraja je med najmočnejšimi v Bosni in Hercegovini. Skupnost ima od nje precejšnje gospodarske dragocene kožo in uničuje škodljivce. Seveda imajo tudi dobre lovske pse, ki so si jih sami vzgojili ali kupili v Sloveniji in drugih republikah.

Ing. Milica Šimšič

Raznolika in vztrajna prizadevnost za tehnično izobrazbo

Iz pomenka s predsednikom Ljudske tehnike Slovenije tov. Milkom Goršičem

Društva in odbori Ljudske tehnike so se pripravili za II. kongres, ki bo v Celju od 16. do 17. oktobra. Dosedanje delo Ljudske tehnike in njene možnosti za množično tehnično izobrazbo naših delovnih množic v bodočnosti nam je predložil v nevezanem razgovoru njen predsednik, član izvršnega sveta LR Slovenije tov. Milko Goršič. Misli iz tega pomenka niso važne le za člane Ljudske tehnike, marveč za vso našo družbeno skupnost, saj se nas pri vsakodnevnih naporih za povečanje produktivnosti prav živo tiče tudi raven tehnične izobrazbe.

V Sloveniji je Ljudska tehnika naša letos prav hvalježno delovno področje na vasi, kjer je tehnična zaostalost razmeroma največja. Izmed treh komisij: šolske, elektro-strojne in kmetijsko-tehnične zasluži delo slednje zaradi uspehov in dobrih delovnih metod največjo pozornost. Člani Ljudske tehnike so v sodelovanju z našimi prosvet-

Predsednik Ljudske tehnike Slovenije tov. Milko Goršič

nam delavci, združenje, člani Društva inženjerskih in tehničnih, sindikati in drugi množični organizaciji priredili po raznih krajih tekmovanja v pravilnem strojnem obdelovanju, tekme koscev in žanjic, prikazovali so smotno uporabo zaščitnih sredstev in umetnih gnojil in še mnogo koristnega. Ta delavnost je bila zlasti uspešna v Zalcu, Murski Soboti, Novem mestu, okolici Maribora in na Vrhniki. Na Kočevskem, na priliko, so s pomočjo članov Ljudske tehnike očistili in obrezali spomladni mnogo več sadnega drevja, kakor bi ga sicer. Marsikdo bi dejal, da je to delo malo pomembno za razvoj Ljudske tehnike. Se zdaleč ne! Društva Ljudske

njanju s prometnim redom. Za to se še ni prav zavzela. Takšne dobre možnosti se ponujajo tudi drugje. Množična tehnična vzgoja je edina pot k napredku. Ljudska tehnika bo imela tu čedalje večjo vlogo. Računati mora z dolgotrajni rok. Delo mora biti namreč smotno in temeljito, brez velikih načrtov. Naš gospodarski razvoj bo dovedel do tega, da se bodo začeli naši delovni ljudje množično zanimati za svoje strokovne kvalifikacije, kar danes na žalost še ni mogoče opaziti. Ljudska tehnika bo takrat v sodelovanju z drugimi lahko mnogo pomagala, da bo tehnična izobrazba naših delovnih ljudi čim popolnejša. S tem je treba računati pri naših načrtih.

Dolga bi bila lista uspehov, bolj ali manj opaznih, ki so jih dosegla društva po Sloveniji. Prenekateri so pokazala prav vzorno pripravljenost premagovati težave in delati kljub pomanjkanju sredstev. Našo družbeno skupnost čaka tudi zaradi tega nujna naloga, da jim to de-

Zopet kokošja kuga

Nedavno je bila v Ljubljano zanešana kokošja kuga s pošiljkami perutnine iz Ptujja, kakor tudi s perutnino neznanega izvora, kupljeno na trgu. V mestu se je pojavila v več hišah na Mirju, Vrtači in na Viču. Zanesla se je tudi že v okolici v Setvidu nad Ljubljano, Podgorju in Crno vas. Bolezen je izredno lahko prenosljiva in kjer se pojavi ostane redko katera kokoš živa. Prenesajo jo tudi vrabci, grlice, podgane in sami ljudje z obutvijo in odpadki pri klanju perutnine. Razpeta je jo širijo brezvestni prodajalci, ki prinašajo na trg perutnino iz okuženih dvorišč. Čim pričnejo kje na deželi poginjati kokoši, se skušajo posestniki čimprej znebiti onih, ki niso še očitno zbolele. Tako perutnina je sicer na videz še zdrava, vendar se v njej že razvijajo kužne kalle. Če gospodinja kupi tako kokoš, jo zakolje, drob vrže na smeti, a vodo s katere je oprala meso zlije na dvorišče. Z nezakleženimi rokami pripravi krmo a domače kokoši in jih lahko na razne navedene načine okuži. Tako se bolezen potem prenaša od hiše do hiše.

Kakor vidimo je toliko možnosti okužbe, da ni nihče popolnoma varen pred vnosom bolezni. Edina sigurna obramba je pravčasno zaščitno cepjenje kokoši. Cepivo je sedaj tako izpopolnjeno, da zagotovo obvaruje žival pred kugo za vse življenje. Prejšnja leta se nismo razpolagali s tako učinkovitim cepivom, ker so se doslej primeri, da so kokoši ponekod navzlic cepitvi zbolele in poginile. One kokoši pa, ki so bile lani cepjene z novim cepivom so ostale zdrave.

Povečanje termo-izvazamo v Argentino
Tovarna »Jugovinil« pri Splitu ima v načrtu povečanje termoizvazamo z novim turbinski agregatom za 12.500 kilovatov, ki ga bodo izdelali v tovarni »Jugoturbina« v Karlovcu v dveh letih.

Prijedorsko celulozo izvazamo v Argentino
Prejšnji mesec so na osnovi pogodbe med Jugoslavijo in Argentino izvozili v to južno ameriško državo iz dubrovaške luke 2.200 ton nebeljene celuloze, izdelane v glavnem v prijedorski tovarni. Te dni pa so v tej naši luki natovorili prav tako za Argentino 1.300 ton nebeljene celuloze, v vrednosti 250.000 dolarjev. Prijedorska tovarna bo v kratkem začela izvažati tudi beljeno celulozo.

Na tablico VI. kola tombole ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE lahko zadene eno od šestih premij OD 100.000 DO 500.000 DINARJEV

IGRAJTE VI. KOLO TOMBOLE ZVEZE GLUHIH JUGOSLAVIJE PO NOVM NAČRTU

tehnike uresničujemo na ta način enega izmed svojih življenjsko važnih nalog: množično delo za tehnični napredek. Poleg tega pa pripravljajo na ta način dobre temelje za kasnejše zahtevnejše tehnične naloge na vasi, kakor so n. pr. uvajanje električnih aparatov, mehanizacije in drugih pridobitev dandanašnje tehnike. Pomembno vlogo je imela Ljudska tehnika tudi pri uvajanju ročnega dela (takolimenovanega rokotovornega pouka), ki ga zaznamo z letošnjim šolskim le-

kacij, brez katerih si ne moremo misliti še večjih uspehov v tehniški vzgoji. Različne so oblike dela Ljudske tehnike. Koliko bi n. pr. lahko pomagala avto-moto društva pri usposabljanju in vzdrževanju traktorjev in drugih kmetijskih motornih strojev ter pri sezna-

Šahovske olimpiade v Amsterdamu

Kakor strela z jasnega neba me je v zadnjih dneh julija zadelo na Bledu, kjer sem počival in se zdravil, brzojavno vprašanje iz Amsterdama, ali prevzamem funkcijo vrhovnega sodnika (arbitrer principala) na 11. šahovski olimpiadi, v septembru, točneje med 4. in 25. septembrom. Nehote sem se spomnil prav takšnega brzojavnega poziva, ki me je v januarju 1948. leta vabil na veleturnir za naslov svetovnega prvaka v Scheveningen in Moskvo. V obeh primerih me je počastila Svetovna šahovska zveza (Federation Internationale d'Échecs), znana pod kratico FIDE, s svojim zaupanjem v mojo korektnost in izkušnost. V obeh primerih je moja domovina doživela priznanje, ki ji očitno ni bilo popolnoma nevažno. Prav zato sem se v obeh primerih pozivu brez omahovanja odzval. Ko so 1948. leta naši dnevniki prinesli novico, da sem postal vrhovni sodnik, je vznemirjena tovarišica — ženska se po mojih izkušnjah mnogo ljubosumnejše varujnje naslovov in položajev svojih soprogov, kakor sopriji sami — zbudila še mirno počivačočega moža, sodnika, z opozorilom: »Premisli, Vidmarja, so postavili nad vse sodnike sveta.« Ko pa so to pot časopisi javili, da bom vrhovni sodnik v Amsterdamu, se je znan in dokaj ambiciozno šahovski mojster močno razburil. Ker ni prav vedel povedati zakaj, mi je menda očital, da sem »obšel našo, jugoslovansko, šahovsko zvezo«. Seveda sem se v obeh

rejo, kar so prevzeli. Razume se, da bi bili lahko že zdavnaj prej vedeli, kako stoji njihove stvari in odpoved v zadnjem trenutku je bila nedvomno neopravičljiva brezobzirnost. V tem poraznem položaju je FIDE posegla po presenteljivi ponudbi holandske organizacije, da prevzame olimpiado. V pičlih petih tednih so Holanci izvršili, kar so obljubili. Čudoviti uspehi! Seveda je holandskim organizatorjem v blazni naglici pripravljajnega dela marsikaj ušlo. Prav nič se zato nisem čudil, da naju — žene in mene — na kolodvoru v Amsterdamu, okoli polnočnega 3. septembra, ni nihče sprejel. Toda hkrati sem se zavedal neprijetnega dejstva, da ne vem, kam naj grem, sporčila, kje bova stanovala, v Ljubljano nisem bil dobil. V tem kritičnem trenutku sem se spomnil Kapusovega velehotela Krasnapolsky. Tja sem usmeril taksi, tam pa sem takoj zvedel, da v hotelu ne bo olimpiade, da v njem šahisti ne bodo stanovali, da so vse sobe zasedene, ker so v rokah nedeležencev kongresa matematikov, da na ima sekretariat olimpiade neke v hotelu svojo poslovalnico. In v nji sem dosegel stik z organizacijskim komitejem. Velehotel Krasnapolsky je sredi Amsterdamu. Na nasprotnem trgu mu stoji na srovi kraljev oziroma kraljičin dvorec. Prireditelji olimpiade je nazadnje uspelo, da sva z ženo ostala v tem zelo udobnem hotelu in imela zelo prijetno stanovanje. Srednjeveška ura na kraljičnem dvorcu nama je ves čas naznanjala ure in polovične ure ob spremljevanju muzike z zvonci. Kmalu sem razvozljaj melodijo polovič-

KULTURNI RAZGLEDI

3 FILMSKEGA PLETNA

Dober jugoslovanski film

»Stojan Mutikaša«
Znanega jugoslovanskega režiserja Fedorja Hanžekovića je verjetno pritegnil za filmsko realizacijo najpomembnejši tekst hercegovaške pisatelja Svetozarja Corovića (1875-1919) »Stojan Mutikaša« verjetno iz dveh poglavitnih razlogov: prvi ker je Corović v svojem Stojanu Mutikaši nasikal prepričljivo podobo vzpona in pada mladega talenta Stojana, ki se iz bede dvigne do neumljenega trgovca in izkoristiškega, nekakšnega hercegovaškega kralja na Betajnovi, drugi pa zaradi filmskega zanimanja in bogato realistično opisovanje Hercegovine na prelomu tega stoletja. Dva razloga torej, globoko idejni in amblientsko realistični, ki sta brez dvoma dovolj temeljni za filmsko obdelavo. Svetozar Corović, pomemben srbski pisatelj, hercegovski pisatelj, skupaj s pesnikoma Alekskom Santičem in Jovanom Dučićem, ustanovitelj pomembnega močararskega književnega kroga, je v svojem glavnem delu Stojan Mutikaša realistično in z dobrim poznavanjem amblianta in materije (saj je bil sam kralj trgovaško šolo in vodil trgovino svojega in padece mladega kralja) pretresljivo in brezkompromisno hercegovaško trško čaršijo trgovcev, njihove brutalne izkoriščevalske nagone in metode, del družbenega dogajanja torej, ko se je tudi polifokalni epični svet Hercegovine pričel prebujati v modernejšo kapitalistično razdobje v senci k. u. k. bajoneto rajne Avstrije, ki je prišla »ljubomilno« čuvati in dvigati začetki hercegovaške ljudstva. In tipičen produkt teh družbenih preokretov je prav »Stojan Mutikaša«, hercegovski kralj na Betajnovi, katerega raz in padece gledamo zdaj na platnu v produkciji Bosne filma iz Sarajeva. Režiserju Fedorju Hanžekoviću (sam je tudi napisal scenarij po Corovičevi literarni predlogi), ki se je jasno zavzel predvsem idejno koncepcijo, prikazati človeško realistično in verno podobo Stojana Mutikaše, je brez dvoma upodobitev tega družbenega problema v celoti uspelo: Prepričljivo nam je s filmskimi sredstvi pokazal hercegovino v letu 1883, njeno čaršijo, njene trgovce, glavnega junaka Stojana Mutikašo, ki za zlati mamon proda tudi svoje dekle, se vda čutilim čarom mlade Andje, žene starega trgovca, pri katerem spreva stiči kot vajenec katerega gospe (pomočnik) in se po trgovčevi smrti tudi poroči z lepo Andjo ter se tako brezobzirno dokopuje do bogastva. Bogastvo potem brezobzirno veča in veča, dokler ne postane absolutni gospodar čaršije, ki pa mu končno sama spodmakne nogo, da si mora na koncu sam vzeti življenje. Vlogo lepega mladega, bistrrega in neskončno polnpelega ter izkoriščevalskega Stojana je odigral Dušan Janjeličević nepatetično, prepričljivo in tudi dobro preigrano vlogo od nalivnega in revnega Stojana do kasnejšega Stojana, prvega gospoda v čaršiji. Vse to je izvedel s čisto filmsko izvedbo, nitižveto in opeharjeno za mladost, a očitno in nasilno,

Prizor pred hlevom pri gostilničarju Krivonogu (Ob snemanju »Vodnjaka« po noveli Prežihovega Voranca)

Corovičevim literarnim opisom, da bi pri tem zašel v pocieni senzacionalnost, temveč je nasprotno z velikim spoštovanjem do naše preteklosti, in narodni zgodovine, skušal čimverneje in nazorneje ujeti ta kos naše nacionalne minulosti. Seveda ima pri tem prav tako nemalo zaslug scenograf Vladimir Tadej, ki je moral več ali manj na nogo konstruirati precejšen del našega bosansko-hercegovaške orientalske arhitekture. Tudi glasba Borisa Papandopola je s svojo naslonjavo na folklorio Bosne in Hercegovine ter Orienta po svoje prispevala k celotnemu filmskemu dogajanju.

Vendar pa ob jasni in prepričljivi idejni koncepciji in vernem, naravnost biesčem podajanju okoli celotni film je nekje malo šepa po čisto filmski plati — po filmskem tempu. Tempo dogajanja se nam zdaj mestoma malo

Festival ozkega zvočnega filma v Cannesu

Boštjan Hladnik med nagrajenci
Na festivalu ozkega filma, ki se je končal 29. septembra v Cannesu, se je obral kar 25 držav, prinesle s seboj okrog 300 filmov. Kako veliko število je to, zadosti pove dejstvo, da je vodstvo festivala ustanovilo posebno komisijo, ki je najprej te filme pregledala in izmed njih izbrala približno 50 najboljših, katere so potem predvajali javno. V tej močni konkurenci je, kot edini jugoslovanski predstavnik sodeloval tudi Boštjan Hladnik, ki ga naši bralci gotovo že poznajo. Kot je dejal Boštjan po povratku iz Cannesu, se mu ni sanjalo ni, da je bil festival ta, ko resna stvar. Med devetdesetimi filmi, med katere se je uvrstil tudi njegov, ni bilo niti enega, za katerega ne bi mogli reči, da ni vsestransko popoln. Vsa ta filma so potem predvajali javno in si jih je lahko ogledala vsa festivalna publika. Le s Hladnikom je bilo drugače. Ker je bil film je posredno ozvočen, to se pravi, da je bil ton posnet na magnetofonski trak in ga predvajal vzporedno s filmom, je zaradi drugačnega tipa projektorja, kot ga je imel doma, ki mu histroza in bilo mogoče regulirati, prišlo do razlik med tonom in projekcijo, ki se jih ni dalo uravnavati. Zato je vodstvo festivala za Hladnikov film priredilo posebno predstavo, na katero so bili povabljeni le izbrani občinstveni festivala. Na tej predstavi pa je vstopilo kot srečno, ton ter film sta se ujela in Boštjan je dosegel velik uspeh.

Film je dobil kaj svojevrstno ocnico: odlikuje ga originalna zamisel in ima kljub vidnim vpi-logom znanih režiserjev Chaplina, Glouzeta in De Sice precej elementarno svojrskega. Komistina ga je označila kot spojitve simbojnega surrealizma in poetičnega neorealizma z nadihom fantastike, ker ga primerjali z deli nekaterih francoskih slikarjev. Po tehnični strani je komisija pohvalila dobri fotografiji, ugotovila je primitivnost (brez pretlivo) in pa, da je na dveh mestih predolg. Film je prirejen po Andersenovi pravljici »Zarotnica« in nosi naslov »Pravljica o ljubezni«. Seveda je iz treh delov, pa je ustavljen je iz treh delov, pravilice in epiloga. Posnet je na 16 mm trak.

GLAVNI ODBOR PREŠERNOVE DRUŽBE razpisuje NATEČAJ
1. za povest,
2. za mladinsko povest, potopis i. p. (primerno za mladino od 10 do 14 let).
Snov za obe povesti je lahko zajeta iz katerega koli obdobja. Obseg povesti naj bo 8-10 tiskovnih pol, mladinske povesti, potopisa i. p. pa 6-7 tiskovnih pol.
Prednost bodo imela dela, ki bodo po svoji snovi in izrazu zanimiva tako za mestne kot podeželske čitatelje.
Nagrade
Povest, ki jo bo Družba uvrstila v svoj redni knjižni program, bo nagrajena s 400.000 dinarji. Mladinska povest, potopis i. p. pa s 300.000 dinarji. Poleg tega bodo prejeli avtorji del, ki bodo uvrščena v redni knjižni program še po 15.000 dinarjev honorarja za vsako tiskovno polo.
Družba si pridržuje pravico odkupa in tiska katerega koli predloženega dela v svojih izrednih knjižnih izdajah.
Avtorji naj predložijo svoja dela, opremljena s šiframi, najkasneje do 1. avgusta 1953, v zapečateni kuverti pa naj predložijo svoj točen naslov in šifro, pod katero so delo poslali.
Rokopise sprejema Prešernova družba, Ljubljana, Toneta Tomšiča 9. Tam dobre interese tudi podrobneje poiznaisla.
Glavni odbor Prešernove družbe

maljnosasi

STRANKE, ki zahtevajo pismeno nalogo ali informacijo, naj prejmejo odgovor znanke za 15 dni. V nasprotnem primeru ne bomo odgovarjali. — Uprava »SP«.

ZAPOSLITEV

PODIJETJE VODOVNA INSTALACIJA in kleparstvo Ljubljana, Siska, Knezova 28 sprejme s takojšnjim nastopom službe samostojnega računaljovalca z daljšo prakso, in tehnika kovinske stroje, ki naj ima vsaj 2-letno prakso v tej ali sosednji strojni. Prosti do 15. oktobra 1954. — Uprava »SP«.

INDUSTRIJSKA PODJETJE v Ljubljani išče vratarja in dva mlajša delavca, ki sta prosta kadrovskega roka in ki imata veselje do dela pri strojih. Ponudbe v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TOVARNA HIDRAVLICNIH NAPRAV »Prva petoletka«, Trstenik, potrebuje takoj: visokovalificirane strojarje, visokovalificirane strojne ključavnice za popravila, delavce, visokovalificirane in kvalificirane rezkarje (freziranje) in strojne tehnike s prakso. Stanovanja zagotovljena. Ponudbe z obširnim življenjepisom in opisom dosedanjih dela poslati podjetju od 15. oktobra 1954.

PRUCENA SIVILJA išče zaposlitev kjer koli v Ljubljani. Ponudbe pod »Cimprej« v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TOVARNA KONZERV Ljubljana, V. Trška 19, razpisuje natečaj za sprejem in izdelavo prejemne inštalacije za prenos električne energije iz javne elektrocentralne postaje v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

TRICJEVIČARJE za nova dela sprejemno, Cevlarska zadruga »Centa« Ljubljana, Tavčarjeva 2.

ZASLUZEK

BIVSA USMILJENKA gre negovati bolnika na dom. Naslov v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

STROJEPISNA DELA in prevodnja (nemščina) na domu. Naslov v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE Vala iz dela v dveh urah »Foto Pauli Alenka«, Trubarjeva c. 38, Ljubljana, 1689-1.

POPRAVILA IN IŠČENJE sprejemno besonske in perzijske preproge. Poljanska c. 13/L od 8. do 15. ure. 1689-2.

SPREJEMNO DELO — prepisovanje na dom. Poseljuje svoj pisalni stroj. Ponudbe na oglasni odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

KDOR POUČUJE angleščino in nemščino naj odda ponudbo pod »Podučujem« v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

FRANCOSKO POUČUJEM za vse razrede gimnazije, nudim konverzije. Naslov v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

POUČUJEM nemščino in italijanščino po tri metodi. Rimka c. 10, 1689-3.

VAJENJE VAJENKA, zdrava in krepka, ki ima veselje do vulkanizerske stroje, sprejme podjetje »Avtopromet« Ljubljana, Savska cesta. 1679-3.

VAJENKA za dimnikarsko obrt. Imamo Lajuh Gustav, dimnikarski mojster, Ljubljana, Gluška 3-a. 1665-3.

SPREJEMNO vajenko za trgovino s sadjem in zelenjavo, Ljubljana, Miklošičeva 30. 1667-3.

UCENKA v trgovino z železnino, steklo in barvami sprejemno. Solka izobrazba: najmanj 4 nižje razrede gimnazije, nastop učne dobe. Naslov: Železnina »Ljubnik«, Skofja Loka. 1643-3.

KPAPARSKA VAJENKA sprejemno. M. Janković, Rimka c. 17. 1657-3.

PRODAM KLAVIR, starejša dunajska znamka, lep glas, poceni prodam. Ljubljana, Alžbanska ul. 18, visoko prilo. 1668-4.

NOVO OTROSKO KOLO (italijanske znamke) prodam. Starman, Trubarjeva 28. 1668-4.

RADIO priključen gramofonom ugodno prodam. Naslov v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

VSO NAPRAVO za električno napajanje vodovoda: motor, črpalko, kotel in vse potrebne predmete po nizki ceni. Planina Lovro, Skofja Loka. 1669-4.

ZIMO (zimnico) in moški površnik prodam. Zupančičeva 10, prilo. 1669-4.

POLSPORTNI OTROSKI VOZICEK ugodno prodam. Naslov v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

KLAVIR prodam, Domžale, Kersnikova 3. 1669-4.

LEPO TRODELNO KREDCENO in otroško posteljo prodam. Kopar, Bled. 1669-4.

KRATEK KLAVIR, primeren za učenje, prodam za 33.000 din. Litostrajski blok IV-II, pri Bedina. 1670-4.

FRIZERJI POZOR! Umivalniki za pranje glave model 1954 naprodaj. Ogljed narodo do 20. oktobra, zadrugi brivcev in frizerjev, Stari trg 20. 1670-4.

ITALIJANSKO ZENSKO KOLO, močno, balonski pnevmatik, prodam. Galsusovo nabrežje 1, čevljar. 1670-4.

ZENSKO KOLO prodam. Cigličjeva 34, Stanfel. 1671-4.

MALO LUTOVO PEC prodam. Jenko, Draga 28-I. 1672-4.

MOŠKO KOLO »Bianchi«, predvojnja izdelava, prodam. Medvedova 4. 1672-4.

ZELEZEN STEDILNIK prodam. Furjan, Njegosjeva 7-II. 1672-4.

KOMBINIRAN 4-stranski mizarjski stroj 61 cm širok. Ponudbe pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

MOTORNO KOLO 100ccm, brezhibno, močno, z rezervnimi deli in novimi gumami ugodno prodam. Mestni trg 18-I. 1673-4.

HRASTOVA VRATA, dvodelna, nova, ugodno prodam. Smartnitski trg 1, čevljar. 1673-4.

GLOBOK OTROSKI VOZICEK prodam. Humer, Trška c. 24. 1673-4.

KOMBINIRAN OTROSKI VOZICEK, skoraj nov, prodam. Hribar, Titov trg 20. 1674-4.

OSERNI AVTO ugodno prodam. Ogljed: Vilharjeva, delavca poleg »Kuriva«. 1674-4.

KLAVIR, dunajska mehanika, ugodno prodaj. Zupančičeva 14-VI. 1674-4.

KLAVIRSKA HARMONIKA 2, 60-basne poceni prodam. Slapničarjeva 9. 1674-4.

SIVALNI STROJ, pogrezljiv, siva naprej in nazaj, naprodaj. Aljžbetičeva 8, čevljar. 1674-4.

INJEKCIJE Citolisina (novotvorben) prodam. Vidovdanska cesta 1675-4.

PRODAM: dva velika kovčka, primerna za selitve in dve železni postelji z nočnimi omaričami. Goršič Kavčičeva 28-III. 1676-4.

MOSKO KOLO na prestave, italijanske znamke, prodam. Boršič Njegosjeva 10-II. VI. vs. 1676-4.

RADIO »Hornophon« 4+1 z magičnim očesom, dobro ohranjen — poceni prodam. Šočka 13, Kolektivna ulica. 1676-4.

RADIO »Orion« prodam za 17.000. Zadnik, Zabajek 12. 1681-4.

KRZNENA PLASCA žil in Tiger-mazna prodam. Sež, Beethonova 1684-4.

PRODAM radijski aparat in železen strednik. Ambrožič, Pod gozdom, Jesenice. 1681-4.

OSI IN OBROBE 16 col za gumni voz prodam. Ogljed od 15. ure dalje. Vič, Dobrovska c. 26. 1681-4.

HARMONIKA, 120 basov, 4 registre, odlična, naprodaj. Ljubljana, Triglavska 1, priložje. Ogljed od 12-15. ure. 1682-4.

HARMONIKI, pisalni stroj in fotoaparati »Berghel« 6X9 prodam. Naslov v oglj. odd. 1684-4.

RADIO »Radione« 5+1 cevni, zelo dobro ohranjen, ugodno prodam. Ogljed v nedeljo, ponedeljek od 12-15. ure. Stih Ivan, Ljubljana, Ambrožev trg 3/II. 1684-4.

PRVOVRSTEN češki porcelan, jedilni, kava, močala, 110 kosov, nov za 86.000, sivalni stroj »Piaff«, nepogrezljiv, dobro ohranjen, 53.000 prodam. Informacije: Andošek, Trubarjeva 17. 1680-4.

PIANINO, angleška mehanika, priznane znamke, prodam. Ponudbe v oglj. odd. pod »Kurzir«, Ljubljana, Tavčarjeva 2.

ROČNO STANCO z nož in kopit prodam. Poizvedbe: Ziberna, Šišenska 22-a. 1681-4.

MOŠKI pas (Urlich) ter nekaj dobro ohranjenih moških in ženskih obleke in čevlje prodam. Naslov v oglj. odd. 1676-4.

10 REKUPULATORSKIH CEVI za gradnjo peči za ogrevanje prodam. Elektrostrojno podjetje »Tiki«, Trata 12, Ljubljana. 1686-4.

DVA PRIMOZA (šraufstoka) prodam. Aleševca 36 na dvoršču. 1672-4.

ENOSMERNI GENERATOR A. E. C. Union, 30 kW, 230 voltov, 650 obr/min, normalno jermenco in s strankoslovnim nametnostnim regulatorjem in natezalnimi tračnicami, 1 komplementna stikalna plošča in enosmerni motor. E. C. Union, 22, 22, 115, 1350 obr/min, z zaganjanjem in natezalnimi tračnicami, ugodno naprodaj. Ponudbe pod »Enosmerni« v oglj. odd. 1689-4.

HARMONIKO, 3 tonsko, prodam za zamenjavo za moško kolo. Tršek, Njegosjeva 1. 1686-4.

MLIN, nov s kompletnimi siti prodam. Tegelj Jakob, Planina 96. pri Raku. 1671-4.

LUTOVO PEC manjšega tipa, ugodno prodam. Naslov v oglj. odd. 1679-4.

PHODAM 3-tonski tovorni avtomobil znamke »Ford« in 4-sedežni osebni avtomobil znamke »Ford«. Na območjih vseh izvršenih glavna reparatura. Vprašati pri Zvezli čebelarjskih društvih za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva 28. 1679-4.

PRODAM popolnoma nov čevljarjski stroj za šivanje prodam. Zale, Ljubljana, 1376-4.

PRODAM popolnoma nov čevljarjski stroj (Autonal Maschine), znamke »Frobana«, na ročni in motorni pogon. Naslov SP Celje. 1680-4.

DINAMO v dobrem stanju in več mehaničnega materiala prodam. Pavčnik Edi, Rečica 44, Laško. 1680-4.

AVTOMOBILISTI Rog za avto (Bosch Lorn 6 V) in dva razplinjaka prodam. Partizanska 1, Ljutina. 1681-4.

RABLIENI STEDILNIK iz železa in poceni naprodaj. Naslov v podružnici SP Zagorje ob Savi. 1681-4.

MENJALNIK (Getriebe) na 4 brzine za »Olympic« in razne dele za »DKW« avto prodam. Pokopališka 12. 1675-4.

MLADE NEMŠKE VOLČJAKE prodam. Verbič Ivan, Martina hrib 50, Ljutina. 1676-4.

NAGROBNI SPOMENIK iz belega marmorja s črno ploščo dobita še pri Kunovar Franju, kamnoseku, Tomačičeva 7, (za levim vogalom pokopališča), poleg gostilne Semaržel, Ljubljana, 1376-4.

MOTORNO KOLO »Benelli 500 cc«, brezhibno, ugodno prodam. Naslov v oglj. odd. 1650-4.

KLAVIRSKA HARMONIKA »Frettoni«, 80 basov, 4 registre, naprodaj. Šuštar, Stari trg 20. 1676-4.

ROČNO SLAMOREZNIKA v dobrem stanju naprodaj. Tome Miha, Dvor 3, Sentvid nad Ljubljano. 1652-4.

CISTOKOVNEGA VOLČJAKA, odličnega za dresuro, prodam. Snoj, Stročice 27. 1653-4.

MOTOR 350 cc »Puch« s prikolico prodam. A. Novak, Ribnica 8. 1659-4.

SPALNICO, imitacija orebove korenine, solida izdelek, prodam. Ogljed od srede dalje: Vidmar, mižarsko podjetje »Tiki« z zimnico, v bloku prodam. Ogljed po 14. uri. Žigon, Miklošičeva 17-II, 1 stopnišče. 1665-4.

MOSKO KOLO prodam. Cesta v Rožno dolino 30, Kranje. 167-4.

NOVO OGRODJE za kaveč ter posteljno mrežo ugodno prodam. Rožna dolina, Cesta VI, št. 14. 1668-4.

RADIJSKI APARAT 4 + 1, predvojni tip, prodam. Naslov v oglj. odd. 1661-4.

DEKLE išče sobo — prazno ali opremljeno in lastno posteljo. Takoj v oglj. odd. 1683-9.

DVE SOBE, vezani, veliki, sončni, v strogem centru, zamenjaj za enosobno stanovanje. Ponudbe pod »Kurzir« v oglj. odd. 1683-9.

KDOR MI PRESKRBI enosobno stanovanje v zamenjavo za prazno sobo v strogem centru — dobi najvišjo nagrado. Ponudbe pod »Najvišja nagrada« v oglj. odd. 1684-9.

ZOBOZDRAVNIK zamenja enosobno stanovanje za enosobno s kabineto ali dvosobno, primeren za ordinacijo. Ponudbe pod »Kurzir« v oglj. odd. 1682-9.

ZAKONCA brez otrok iščeta prazno sobo v okolici Ljubljane. Naslov: Malovič, knjigovodna S. poročevalca. Ponudbe do 15. oktobra 1954. 1678-9.

DVOSOBNO STANOVANJE s kabineto, lepo, sončno, s pogledom na morje, v Piranu, zamenjaj za enako ali manjšo v Ljubljani. Naslov v oglj. odd. 1682-9.

DOBRO PLAGAM za opremljeno sobo. Ponudbe pod »Soliden študent« v oglj. odd. 1682-9.

ISCEM HRANO in stanovanje za četveročlano plačam dobro. Ponudbe pod »Dijak« v oglasni odd. 1682-9.

DVOSOBNO STANOVANJE, komfortno, v centru Kranja zamenjaj za slično v Ljubljani. Ogljed pod »Kurzir« v oglj. odd. 1676-9.

DIJAKINJA, mlajša, se sprejme v stanovanje. Gradisce štev. 15, II. nadstropje. 1674-9.

FRANCOSKI LEKTOR na ljubljanski univerzi 12. en. ali dve sobi s kopalnico, po možnosti prazni, v Ljubljani ali okolici. — Cenjene ponudbe na Francoski inštitut, Zagreb, Pretničarjeva 40. 1677-9.

DVOSOBNO STANOVANJE v centru zamenjaj za trisobno. — Nujno. Jež, Ljubljana, Hirska štev. 19-II. 1677-9.

SAMSKA OSEBA, čez teden oddelke, išče opremljeno sobo za študenta. Ponudbe pod »Vsegi deli odsotna« v oglasni odd. 1679-9.

PRAZNO SOBO, kakršnokoli, za samsko osebo, iščem. Dobro. 12. grad. — Kjerkoli. 1678-9.

IZGUBLJENO IZGUBIL SE JE loski pes iterski seter, temnorjava barve, slisi na ime Rif, v okolici Bleda. Na dan 15. oktobra 1954. Naj se najprosi sproti nagradi na Poštinišni dom v Ribnem pri Bledu, tel. 459, Bled. 16639-10.

RAZNO MARINEC JOZE, Grampovec 1 preklekanjem zmanjšuje, ki ga obdaja tov. Otton Ojstriz, Rožna dolina 27. Obveščam vse kupec, da je hiša, ki stoji na tem zemljišču last otrok, katere se ne more prodati. 16727-11.

AVTO »DKW« dam v uporabo istemu lastniku. Imam posodi denar za podzidavo delavca. Kurnik, mizar, Sevnica. 15922-11.

INTELEKTUALNI nudim stanovanje za skupno gospodinjstvo. Ponudbe v oglj. odd. pod »Tržanica«. 16503-11.

LOMO SLOV, KONICE izroča v kolektivno upravljanje gostiše »Narodni dom« v Slov. Konjicah proti podpisu pravil. Interesanti, ki imajo pogoje za upravljanje poslovske gostiše stroke naj vložijo ponudbe do 25. 10. 1954. (P.O.) Slav. Konjice. 16663-11.

35-LETNI vojni invalid s polno pokojnino in v lastnem pohištvo gre v skupno gospodinjstvo s samostojno 30- do 35-letno žensko, ki ima stanovanje. Sam. in druge ponudbe pod »iskrenost« v oglj. odd. 16811-11.

OSEBA, ki je izgubila dinamo v Cigaretov ulici, najпусти svoj naslov pod »Dinamo« v oglasni odd. 16838-11.

46 LET stara samska žena gre v skupno gospodinjstvo z inteligentom. — Ponudbe pod »Miren dom« v oglj. odd. 16843-11.

UKOJENEC gre k dobroteljnim občni upokojenci brez otrok, ki ima lasten dom, v skupno gospodinjstvo. — Ponudbe pod »Oktober« v oglasni odd. 16862-11.

Gradbenega delovodjo in tehniku sprejemmo. Pismene ponudbe pod »LJUBLJANA« v oglj. odd. — 6891

GRABENO PODJETJE »REMONTA« SMARJE PRI JELŠAH razpisuje mesto gradbenega tehnika s petletno prakso in državnim izpitom. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj ali do — 31. decembra 1954. —

NE ZAJIGAJTE KOSTI! Odkupne postaje podjetja »Odpad« jih odkupujejo od 1. oktobra t. l. po zvišanih cenah: sveže goveje in svinjske kosti po 16 din za kg, kuhinjske kosti po 14 din za kg in konjske kosti po 12 din za kg franko skladišče. — ODPAD, Ljubljana

ELEKTROPROJEKT LJUBLJANA razpisuje mesta za: 3 gradbene tehnike in 3 elektrostrojne tehnike. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe s podatki o dosedanjem službovanju poslati na Elektroprojekt, Ljubljana — Hajdrihova ulica št. 2-III.

VNAJEM

DOBRODOGO GOSTILNO na prostnem križišču dam v najem. Kupnik. Podplat pri Rogoški cesti. 16613-8.

SIVALNI STROJ dam v najem. Wolfv

POSVETOVANJE V TOLMINU

Samo dve komuni v okraju

Tolmin, 9. okt. Danes je bil v Tolminu sestanek in posvet političnega aktera tolminskega okraja, na katerem so bili poleg 60. komunistov iz vsega njimi je bil tudi okrajni sekretar...

Na tem sestanku, — je dejal tov. Duja, — otvarjamo tudi mi komunisti razpravo o komunah. Iz vse razprave, ki je bila zelo živahna, lahko povzamemo, da so na Tolminskem mnenja glede števila komun različna, vendar še ne dokončna.

Glede na to, da ima Tolmin pri oblikovanju komun težke pogoje, zaradi paskovnosti in teritorialno oddaljenosti področij, so tolminski komunisti ustanovili na tem sestanku 16 člansko komisijo gospodarskih in političnih funkcionarjev, ki naj izdela predlog za bodočo razdelitev okraja in gospodarsko analizira področja bodočih komun. Za predsednika so izbrali sekretarja tov. Duja.

Nad 3000 dajalcev krvi v ljutomerskem okraju

Ob zadovoljivi udeležbi je bila pred kratkim v Ljutomeru okrajna konferenca Rdečega križa, ki se je udeležil tudi sekretar okrajnega komiteja Zveze komunistov Jože

Gričar. Na njej so razpravljali o doseganem delu ter o nalogah, ki jih čakajo z okoliščinami bližnjaki se Teden Rdečega križa.

Zlasti lepe uspehe je dosegla organizacija Rdečega križa v ljutomerskem okraju v akciji za dajanje krvi. Tej se je odzvalo nad 3000 ljudi, poleg njih pa je oddalo krijo okrog 1000 ljudi iz okraja še v sosednem murskosoboškem okraju. Edino v Tomažu so vsi stali ob strani. V Tednu otroka so poživali delo s podmlakarji ter po solah izvedli tečajne o prvi pomoči. Sodelovali so pri propagiranju otroške higijene, nege zob in borbe proti alkoholizmu med mladino. Do Tedna Rdečega križa bodo preuredili in olepšali otroške posvetovalnice, poskrbeli za nove medicinske sestree in zabave, priredili več vzgojno-zdravstvenih tečajev za žensko mladino in predvajali zdravstvene filme. Za manjše asanacije po vaseh bo okrajni odbor Rdečega križa prispeval želero, cement in strokovno pomoč, za 90 bolničarjev pa bo v Tednu RK poseben seminar. Na okrajni konferenci izvoljena posebna komisija bo s sodelovanjem vseh članov Rdečega križa izvedla vrsto ukrepov za borbo proti alkoholizmu.

O DELU TVD PARTIZANA V KOBARIDU

Trud bo bogato poplačan

Telesnovzgojno društvo v Kobariidu nima v svojih vrstah kdo ve koliko članov, vendar je eno najbolj delovnih na Tolminskem. Čeprav so njegovi razredi spremljani razne stvari so člani slednjim ušli uspehi z gradnjo nove telovadnice, ki je zdaj v glavnem že dograjena. V zadnjem času so si uredili tudi športno igrišče, ki je prav tako telesa precej prostovoljnih delovnih ur.

Vzponedno je vodstvo skrbelo tudi za razne prireditve, med katerimi je treba omeniti gostovanje idrijskega tečaja. Ob tej priložnosti so se pomerili tudi v odbojki in premagali prvaka Primorske — Kanalec. Društvo je v pomočnike občinskega pravznika oddalo krajšo kolesarsko dirko, ki bo izvedla vsako leto na sporedu.

PTUJSKE NOVICE

Letošnja sezona je okrajno gledališče v Ptuj začelo z ureditvijo štirje delovne »Kven-Lan«, ki jo je po romanu Pearl S. Buckove priredil Vojmil Rabadun in prevredil v slovensko režiser pujskega predstave Emil Frelj. V glavnih vlogah so nastopili Berta Senkoviča, Boris Kočevar, Danica Umkarjeva in Meta Pirnatova. To prvo uprizoritev v Sloveniji je pujsko gledališko občinstvo toplo sprejelo.

V ptujskem okraju je sedaj brezposelnih 116 moških in 149 žensk raznih poklicev, kar je glede na to, da je bilo spomladi brezposelnih 700 ljudi, razveseljivo. Med nezaposlenimi je 37 navadnih delavcev, 12 nameščencev, 13 krojačev in 14 čevljarjev, med nezaposleno žensko delovno silo pa so na prvem mestu nekvalficirane moške delavke. Med nekvalficirano moško delovno silo je večina takšnih, ki zaradi invalidnosti niso sposobni za teža dela, kajti za zdravsko delovno silo, predvsem za zidarje, je še vedno prevladujoče. Pretežno usmerja pujska posredovalnica delavce na gradbišča v Celju, Sošanju in Ljubljani.

Za lani so organizacije Ljudske tečajne Okrajne združena zveza, Državni zavarovalni zavod in Ljudska prosveta priredili v vseh občinah uspešna predavanja, spremljena z ožimi filmi s področja umnega znanstva. Ljudje po predavanjih zanimivo predavajo tudi obiskovalci, saj se je zbral celo tudi po 300 obiskovalcev. Tudi letos imajo pripravljene pester spored, ki bo jezensko delo na polju opravišeno, bodo spet začeli koristno izobraževalno delo.

Danes bo v Ormožu velik živnenski sejem pingavske plime, ki jo bo ocenjevala in licitirala strokovna komisija.

MARIBOR

Dežurna lekarna »Pri gradu«, Partizanska 1. Umestnostna galerija. Razstava klasičnega in romantičnega v Slovenskem odprta dneвно, razen ob ponedeljkih, od 9 do 18 ure v času do 17. oktobra. Prijava za skupinske obiske na telefon 25-45.

RADIO MARIBOR 6.00 prenos sponda Radia Ljubljana, 11.00 oddaja v madžarski, 11.20 prenos sponda Radia Ljubljane do 24.00.

KINO MARIBOR PARTIZAN avstrijski film »Jaz in moja žena«. UDARNIK: ameriški film »Zlata mrzlica«. POBREŽJE: ameriški film »Rudnik v Salamona«. STUDENCI: angleški film »Hitrefiš od zvoka«. Murska Sobota KINO »PARK« mehliški film »Zapor za žene«. Ptuj MESTNI KINO: ameriški barvni film »Afriška kraljica«.

Med podjetji, ki v Mariboru največ gradijo, je Tekstilna tovarna. Pred dnevi so se vselili v drugo, letošnjo stavbo. Maistrstvo, ulici novi stanovanči — 25 družin in 6 samcev. Stanovanja so naj-sodobnejše opremljena, pa tudi po zunanosti je stavba med najlepšimi v Mariboru. Ima pa to pomankljivost, da ni priključena in glavnemu električnemu vodju, ker niti podjetje, niti MLO ne moreta nabaviti ustreznega kabla. Zaradi tega lahko uporabljajo električni tok samo za razsvetljavo. Mariborska tekstilna tovarna namerava v prvih mesecih prihodnjega leta graditi še dva nova bloka s ceninimi stanovanji ob Cesti XIV. divizije. Pripravljalna dela nameravajo začeti že letos.

Mariborske šole obiskuje letos 15.500 učencev. Razen šolskih prostorov primanjkuje po zadnjih podatkih tudi 35 učiteljev in profesorjev. V večini meri so ta mesta nezasedena zaradi pomankljivega stanovanja. Glede na to so na zadnji seji MLO sklenili, da bodo v novih stanovanjskih blokih, ki jih gradi MLO, rezervirali nekaj stanovanj za prosvetne delavce.

SPORT

ZA NAJBOLJŠI NAČIN NOGOMETNEGA TEKMOVANJA V SEZONI 1955/56

Katera slovenska moštva naj gredo v cono?

Razprava in sklepi o bodočem načinu nogometnega tekmovanja pri nas so že djele časa v osrednjem zanimanju. Danes bo upravni odbor Nogometne zveze Slovenije razpravljajal in odločal o obliki tekmovanja v naši republici. Zato bi radi sprožili vprašanje predstavnikov Slovenije v conski ligi.

Po predlogu NZZ bo imela Slovenska in conski ligi štiri zastopnike — izmed 12 udeležencev. To bi bilo prvo in drugoplasirano slovensko moštvo v hrvatsko-slovenski ligi ter eden ali dva prvaki ločenih republikih lig. Ljubljanski Odred ima možnost uveljaviti se bodisi v I. zvezno ligo ali v consko, ali pa v prvenstvo področja Ljubljana-Reka, kar je seveda odvisno od njegovega plasmaja sama. Zdi pa se, da za rešitev ne bi bilo najboljša. Zato predlagamo, da se v consko ligo pošljejo najboljši slovenski predstavniki. Ugotoviti ta mesta bi bilo nekoliko zapleteno sprito tega, ker se slovenski klubi borijo trenutno kar v štirih ligah, in sicer v II. zvezni, v hrvatsko-slovenski ter obeh republikih. Zato smo mnenja, da bi bilo najbolje in najpravičnejše odigrati zaradi te odločitve kvalifikacijske tekme, rezultati teh pa naj bi bili merilo za izbiro slovenskih predstavnikov v conskem tekmovanju.

Objavljamo gornje misli enega naših sodelavcev, čeprav so v celoti ne strinjamo z njimi. Slovenski nogomet je v primeri s hrvatskim prvotno vidimo in doživljamo na vsak korak — silno občutljiva, pri tem pa tudi nemalo nežna in skromna športna veja, ki ji lahko vsak prebalo premisljeni ukrep za izboljšanje prejšnjemu kakor koristi. Prav gotovo pa ima predlagatelj prav, ko se zavzema za to, naj pošljemo v novo consko ligo svoje najboljši ljudi, vendar pa vprašanje, kako naj to opravimo res najbolsje, ni prišel do jedra, saj potrebno kvalifikacijskih tekem spravo stalnost naših moštvev prav gotovo ne daje jamstva za najboljšo rešitev. Premisliti je treba torej res temeljito!

ZDAJ JE SPET VSE DOBRO...

Italijanski tisk objavlja uradno obvestilo tižobne instance svoje kolesarske organizacije, ki se je te dni sestala v Milanu in je po zaslišanju najvidnejših kaznovanih funkcionarjev in kolesarjev zaradi znanih dogodkov na letošnji vožnji po Italiji, ter preklicala vse izrečene kazni. Iz kratkega komunikata o tej seji se da posneti toliko, da ukrep po formalni strani ni bil izdan poseben pravilnik, kar je bilo pritožbeni instanci dovolj, da je prvotne kazni preklicala.

Ljubljanski odbojkarice — državne prvakinje. Odbojkarice ljubljanske ZDK so večerj po zelo lepi igri premagale ekipo mariborskega Branika 3:2 (16:14, 11:15, 16:16, 12:15, 15:7) in osvojile naslov državne prvakinje leto 1954.

V večerjajni četrtfinalni tekmi za pokal Jugoslavije je Crvena zvezda na svojem igrišču zmagala nad Veležem iz Mostarja 9:0 (2:0, 2:0, 2:0, 2:0, 2:0, 2:0, 2:0, 2:0, 2:0). Zmagala je tudi na drugi tekmi, namreč nad Zorjari in nazaj. V posameznih kategorijah so zmagali Ludvik Banovsek (Vrhniki), Mladen Cerić (Maribor), Slavko Lampe (Ljubljana), Peter Guček (Trbovlje) in Janko Draškovič (Hrastnik). Najboljši čas dneva je dosegel izven konkurence Mariborčan. Organizacija tekme je bila dobra.

Tolminski pionirji bodo danes odigrali nogometno tekmo za pionirsko prvenstvo Slovenije s svojimi vrstniki v Mariboru. Pomočanje v obravnavi mesto jim je omogočil OLO Tolmin, ki jim je nakazal 25.000 din. Ukrepi za izboljšanje soljenja nogometnih tekem. Izvršni odbor zveze nogometnih sodnikov Jugoslavije je skupno s člani disciplinskega odbora in odbora za izpopolnjevanje sodnikov sprejel nekaj ukrepov, ki naj pomagajo izboljšati soljenje in tekmah zveznih lig. Sodniki se morajo strogo ravnati po pravilih, posebno pozornost pa morajo biti na presojanju prekrškov in uveljavljanju ustreznih ukrepov proti igralcem za fizične napade, surovo izjeto in nesportno vedenje. Razen tega morajo dosledno upoštevati prednost igralca in se ne smejo posluževati svojega prostega preudarka v nobenem primeru, kadar bi moglo priti do materialnih kršitev po vrsti.

ŠAH

Državno prvenstvo za ženske

Osijek, 9. okt. Na šahovskem prvenstvu za ženske je bilo večerj odigrano V. kolo. Vukovičeva in Lazarevičeva sta se utrdili v vodstvu. Tako da vse kaže, da bo med njima tekla glavna borba za prvo mesto. Od ostalih udeležencev so se odlikovale še Radenkovičeva, Kazakova in Timofejeva.

Rezultati V. kolo: Radenkovič-Andrić 1:0, Timofejeva-Lazarevič 0:1, Kazakova-Vukovič 0:1, Timet-Bertok 0:1 (s kontinacem), Ing. Ročić-Delak: Korban prekinjeno, Cirovič: Osterc prekinjeno, Damjanovič: Jela prestopa. Prek. Partija iz IV. kola Vukovič-Timofejeva se je končala remi, medtem ko je Timet zmagala nad Korbanovo, Kazakova pa nad Bertokovo. Po V. kolu je stanje na tabelli takole: Vukovič 4,5, Lazarevič 4, Kazakova in Radenkovič 3, Timofejeva in Timet 2,5, Cirovič Ostrec 2 (1), Bertok 2, Ing. Ročić-Delak 1 (1), Damjanovič 1, Andrić 0,5, Korban 0 (1).

OBVEŠČAMO VSE GOSTINSKE OBRATE IN POSLOVNA POMBETJA, DA MO PRILEŽI ZA REDNIM POSLOVANJEM TER SE PRIPOROČAMO ZA NADALJNI OBISK. NA ZALOGI IMAMO VSAKOVRSNA KVALITETNA VINA TER VSE ALKOHOLNE IN BREZALKOHOLNE PIJACE PO ZMERNIH KONKURENČNIH CENAH

Obiščite naše poslovalnice v LJUBLJANI, CELOVŠKA CESTA ŠTEV. 42 DOMŽALAH, LJUBLJANSKA CESTA KAMNIKU PŠATI LITUJI STIČNI VRHNIKI DOLNJEM LOGATCU MEDVODAH

in prepričali se boste o solidni postrežbi, dobri kvaliteti in zmernih cenah

UPRAVA »VINO« - LJUBLJANA - OKOLICA

LJUBLJANA - CELOVŠKA CESTA ŠTEV. 44 - TELEFON ŠTEV. 31-032, 30-767

V Sežani potrebujejo dijaški dom

Zgradba osnovne šole »Sreča Kosovelca« je edino šolsko poslopje v Sežani. Ker gostuje v njej tudi gimnazija, so do danes osnovno šolo do skrajnosti utesnili. Pri tem so si pomagali še z deljenimi lokom in nekako izhajali. Letos pa tudi to ni pomagalo in tako sta morala peti in sedmi razred gimnazije v goste v dom »Partizana«, s čimer se je zakasnil pouk v teh dveh razredih za mesec dni.

Ker je obsej višje gimnazije v Sežani nujna potreba za naše tamkajšnje obsejno ljudstvo, so letos že pričeli graditi novo gimnazijsko poslopje, poleg njega pa nameravajo v bodoče zgraditi tudi dijaški dom. Ta dom pa bi morali zgraditi že vzporedno z gimnazijo, kajti že danes se vozi v gimnazijo z vlakom, avtobusi in kolesi 125 dijakov. Stanovanjska stiska je v Sežani iz leta v leto večja in zaradi nje v mestu ni mogoče najti privatnih stanovanj

za dijake. Stevilni dijaki, ki so uspešno dovršili nižje gimnazije v Tomažu, Komnu, Podgradu in Hrpeljah, niso mogli nadaljevati šolanja prav zaradi te stiske oz. pomankljive doma.

Začasna preureditev nekih prostorov v dijaški dom v 4 kilometre oddaljeni Lipici ni najboljše. Razen precejšnje oddaljenosti od šole so tudi dijaki prikrajšani za vsako izvenšolsko kulturno udejstvovanje, pa tudi odtegnjeni pravemu nadzorstvu. Prvotna zamisel, da bi bivši hotel »Trst« preuredili v dijaški dom, bi bila vsekakor boljše, zato je bilo tudi upravičeno nezadovoljstvo prebivalcev na rediteljskem sestanku v Tednu otroka.

Zeliti bi bilo, da bi Sežanci čimprej poskrbeli za denarna sredstva in si ob novem gimnazijskem poslopiju zares zgradili tudi nov in sodoben dijaški dom.

Z. J.

Ika.

RAZPIS

DELOVNIH MEST PRI MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA ČOPOVA 3

RAZPISUJE NASLEDNJA DELOVNA MESTA:

- 1 mesto šefa Analitsko - operativnega oddelka POGOJI: ekonomist s prakso v bančnih oziroma finančnih poslih. — Plača po Pravilniku o nazivih in plačah uslužbencev komunalnih bank in hranilnic (Uradni list FLRJ št. 27-54), dopolnilna plača ter položajni dodatek. 1 mesto šefa Zavoda za pospeševanje hranilništva (Povezava z že obstoječimi hranilnicami in ljudskimi odbori za ustanavljanje novih hranilnic). POGOJI: ekonomist s prakso v bančnih oziroma finančnih poslih. — Plača po Pravilniku, dopolnilna plača ter položajni dodatek. 1 mesto referenta za Kreditni sklad za dodajo stanovanj POGOJI: ekonomska srednja šola s prakso v bančnih oziroma finančnih poslih. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. 1 mesto likvidatorja v kreditnem oddelku POGOJI: ekonomska srednja šola ali gimnazija z višjim tečajnim izpitom, praksa zaželena. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. 3 mesta kontistov v računovodstvu POGOJI: ekonomska srednja šola ali gimnazija z višjim tečajnim izpitom. — Praksa zaželena. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. 1 mesto blagajnika POGOJI: popolna srednja šola s prakso v blagajniških poslih. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. 1 mesto referenta za ekonomat in arhiv POGOJI: popolna srednja šola. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. 1 mesto strojevnika I. a razreda POGOJI: nižja srednja šola ter popolno obvladanje strojevnika in slovenskega pravopisa; znanje stenografije zaželena. — Plača po Pravilniku ter dopolnilna plača. PROSNJE Z ŽIVLJENJEMISLOM, DOKAZI DOSEGANJE PRAKSE TER REFERENČNE STANOVANJE POSILITE DO 18. 10. 1954 NA NASLOV MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA - Čopova ulica številka 3.

Tako njuno pristno tovariško čustvo in podobnost njunih okusov kakor tudi vez enakega družbenega položaja — oboje je še bolj utrdilo in sprostito njuno prijateljstvo. Deniza ni bila nikaka montmartrska midinette; kot on sam je bila tudi ona aristokratinja. Snila je v njegov svet, delila z njim iste tradicije, iste predodkne in iste družabne predpise. To ju je tesno vezalo; včasih je celo pomislil, da ima pred seboj sestro, ki jo je tako zelo pogrešal.

Prišel je oktober in z njim prvo močno deževje. Morala sta se odreči voznjaj in izletom. Zato sta si pa našla novo zabavo. Jel je slikati njen portret.

Še vedno je prihajala k njim vsako popoldne, se bežno ustavila v stekleni verandi, klecnila v poklon grofici in Armandici; mati se je pridružila obema damama in je vzela iz torbice pletenje, ona pa je pohitela navzgor v studio. »Bonjour, Henri,« je vzkljnila že s praga, še vedno malce zasopla od vzpenjanja, ter si odvezala klobuček. »Kako je z najino mojstrovino?«

Nenehno čebļaje je stopila k ogledalu, si poravnala lase in popravila obleko na bokih.

»Je monsieur le portraitiste zadovoljen z menoj?« Sedla je na svoje mesto na odru za modele in se namestila v pravšnjo pozico. Henri se je važno namrštil in ji dal nekaj strokovnih napotkov: »Deniza, nagni malce desnjo! Ne toliko... Zdaj bo dobro. Znižaj nekoliko desno ramo!... Imenitno! Zdaj pa dokaži, da znaš minuto mirno sedeti.«

Ko se je utrdila, je napovedal pet minut odmora in pozvonil za čaj. Potlej sta med veselim kramljanjem in smešnom pogoltnila cele gote petit fours, vtem ko se zunaj bil dež ob okna in je veter stresal oknice. Naj le kar dežuje in tulil! Kaj naj bi bilo prijetnejše, kakor biti tu v sobi, kakor da

si izpostavljen na samotnem otoku, poslušati prasketanje polen v kamninu in — gledati Denizo...

Nekega dne je Deniza postavila na mizo skodelico in ga hlastno zgrabila za roko.

»Henri,« je vzkljnila. »Nikoli se ti ne bom mogla prav zahvaliti. Bil si tako zelo ljubezven. Ne, ne ugovarjaj, prosim. Ko ne bi bilo tebe tu, ne vem, kaj bi bilo z menoj. Prejkone bi umrla od dolgočasje. Ti si zame najplemenitejši človek pod soncem.«

»Deniza, saj ni vredno besed!« Ta nepričakovani prelom z njeno običajno zadržanostjo ga je iznenadil in mu pognal rdečico v lica. »Jaz sem bil tisti, ki sem ob tvojem prihodu umiral od dolgočasje! Ti si zame najslabše dekle pod soncem!«

V očeh se mu je utrdilo nekaj mehkega in za hip se je zamaknil vanjo. Potlej jo je lahko krcnil po prstih in segel po palici. »Vendar pa s tem, da si medsebojno delava poklone, tvoj portret ne bo še dovršen. Podvizaj se torej, gospodičine, spij čaj in zopet na delo!«

Besede prav lahko izzevoje čustva. Ta nepomembna epizoda, ta Denizin samotni izbruh hvalečnosti je spremenil njuno prijateljstvo v zaupnost. Ne da bi si bila tega svesta, je jesenska otožnost še zaostрила osamljenost enega in drugega; njuna povezanost je potekotakem postala edini oddušek njune mladosti. V zavratni spokojnosti med poziranjem sta si jela zaupno praviti svoje skrivnosti.

Mladenka mu je pripovedovala o očetu, ki je nedavno tega v bojih v Indokini umrl za rumeno mrzlico in ga je imela močno rada, mnogo bolj kakor mater; dalje o samostanu, iz katerega je pravkar prišla, in o porednih norčijah, ki so jih uganjale z numami; o Fort-de-France, kjer se je bila rodila; o svoji kreolski nounou, ki se je naskrivaj ukvarjala

s čaranjem in ji obešala okoli vratu amulete proti zlemu pogledu, ter o otroških letih, ki jih je preživela na Tahitiju, kjer je njen oče bival več let.

On pa ji je pripovedoval o svoji bolezni, pobratimu Mauriceu in kanadskih načrtih, o letih, ki jih je kot študent umetnosti preživel na Montmartru, o »La Nouvelle«, Agostini, nemavadni Rachoujevi selitvi njegovega pohištva v mrtvaškem vozu in o nejeverni madame Loubet, ki ni hotela verjeti, da se res piše Toulouse... »Saj Toulouse je vendar mesto, monsieur, in ne priimek.«

»Še kaj pogrešaš Montmartre?« ga je nekega dne vprašala Deniza.

»Nekaj časa sem ga nezansko pogrešal. A zdaj ne več.« Govoril je resnico. S prizanesljivostjo se je oziral nazaj na svoje sanje, da bi se spravlil v Salon in postal poklicen portretist. Obratunal je s prejšnjimi namišljenimi romani, ki da jih bo doživel v studiu, in nič več ni sanjal o piknikih z nežno se smehljajočimi grisettes. To so bile domišljajske utvare čustvenega nezrelega in skrajno zanesenega, prismojnega mladiča. Življenje pa je resno; vendar pa je hkrati dostojanstveno. Melodane nezavedno si je jel domišljati, da je nekaj dedek Caléyan iz mladih let — uravnovešen padežski plemenitaš, ki živi sam zase na svoji zemlji, nadzoruje delo na posestvu, obiskuje najemnike, trka s kozarci ter piije na njihovo zdravje, se na enovprežnem voziku vozi v vinograd in bedi nad pospravljanjem pridelkov. Tako pričaka z vedrim smehom in nezagrenjen v družbi skrbne žene in ob razigranem čelom in otragan starost.

V vlogi bodoče žene si je v mislih vedno pogosteje predstavljaj Denizo. Sčasoma je nenjal gledati v njej z neba padlo tovariško duhomornih poletnih dni; bila mu je bodoča grofica de Toulouse-Lautrec, njegova življenjska spremljevalka. In s to notranjo spremembo se je žrušil tudi njegov duševni mir,